

PROVINCIE FLEVOLAND

Uitnodiging Regio Deal Noordelijk Flevoland

Naar een internationale
toppositie voor het Maritiem
Cluster Urk en Mobiliteit en
Infrastructuur Testcentrum

augustus 2018

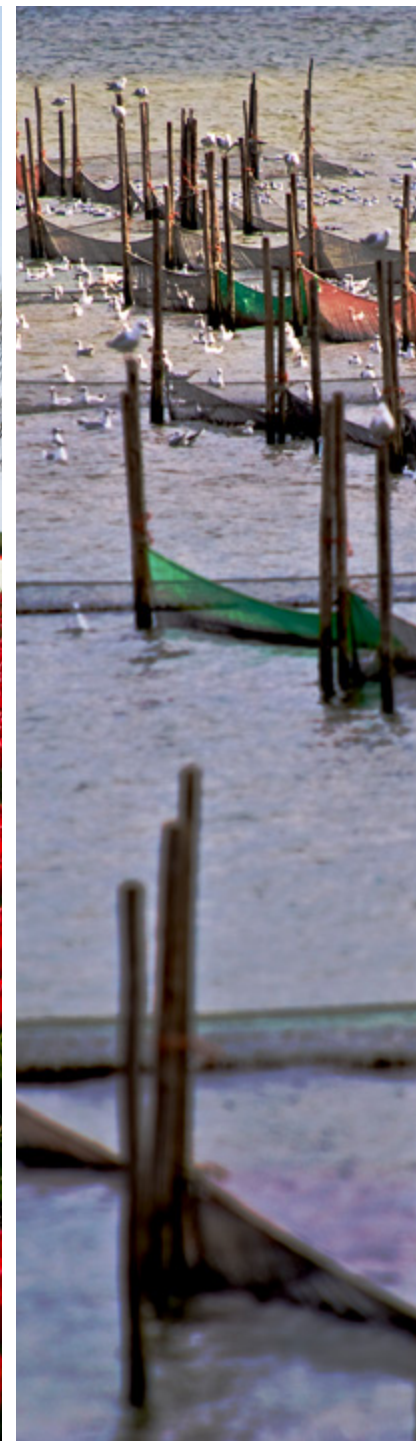
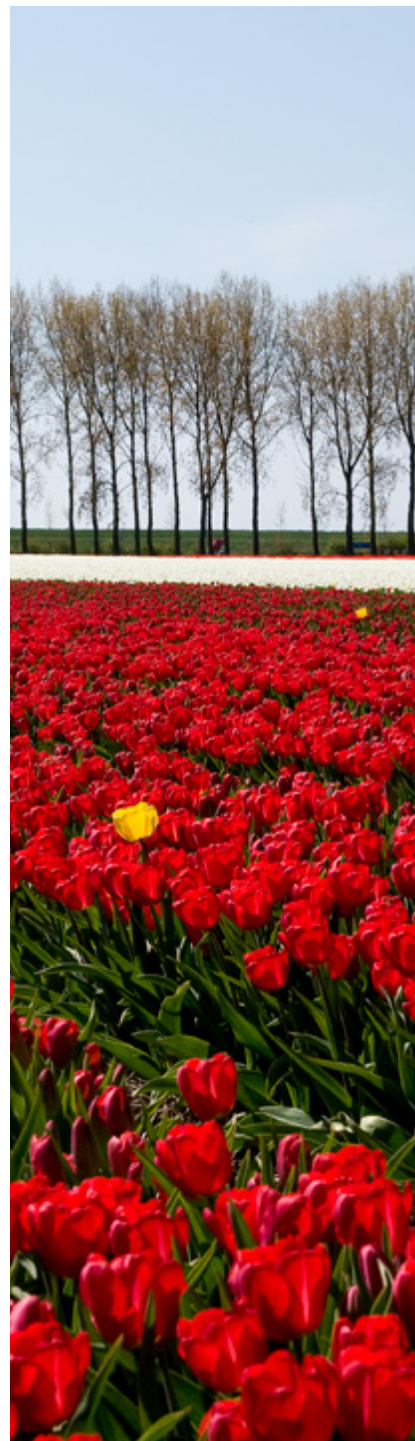
Voorwoord

Ruimte, ontwikkeling, maakbaarheid en groei. Dat zijn begrippen die onze provincie Flevoland typeren. Bekend om onze innovatieve en duurzame economie, onderscheiden we ons door de manier waarop we onze groeiambities waarmaken: met lef en in samenwerking met onze partners. Dat heeft veel succes. Niet voor niets is Flevoland de laatste jaren koploper economische groei in Nederland. Maar er zijn ook punten van zorg. Zo is de 'brede welvaart' in Flevoland één van de laagste van Nederland. Ook zien we binnen onze provincie de regionale verschillen groter worden. Noordelijk Flevoland heeft te maken met krimp en de brede welvaart en het welzijn in dit gebied houden geen gelijke tred met de economische groei in onze provincie.

En daar willen we wat aan doen. We willen een forse stap vooruit zetten en nodigen u uit om samen met onze regio te werken aan twee meervoudige ontwikkelopgaven: het Maritiem Cluster Urk en het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum (MITC). Deze programma's komen voort uit onze eigen regionale kracht, gebaseerd op innovatie, durf en ondernemingszin. Zij dragen niet alleen bij aan specifieke regionale ambities, maar ook aan nationale vraagstukken. Ze vormen een katalysator voor de ontwikkeling naar een internationale toppositie in specifieke nichemarkten op maritiem gebied en het testen van mobiliteit en infrastructuur. Daarom vragen deze opgaven met urgentie om intensivering van onze samenwerking: inhoudelijk, procesmatig en financieel. Dat is de reden dat Flevoland met deze uitnodiging voor een Regio Deal een beroep doet op de Regio Envelop voor Noordelijk Flevoland.

We hebben vertrouwen in de kansen van deze aanpak en lichten dat in deze brochure verder toe.

Leen Verbeek
Commissaris van de Koning

Inhoudsopgave

4 Flevoland: aangenaam

- 4 Ruimte
- 4 Groeiende economie
- 4 Afnemende beroepsbevolking
- 5 Disbalans
- 5 De kracht van samenwerking: Win4all

6 Aanpak Regio Deal Noordelijk Flevoland

- 6 Maritiem Cluster Urk en MITC
- 6 Rijksagenda en Regioagenda
- 6 Investeringslijnen
- 6 Governance

7 Programma Maritiem Cluster Urk

8 Maritiem Cluster Urk

- 8 Internationale toppositie
- 9 Unieke kennis en expertise
- 9 Beroepsbevolking
- 9 Een gunstige locatie
- 9 Kwaliteit
- 9 Praktische innovaties
- 9 Kennisontwikkeling

10 Het knelpunt

- 10 Knelpunt 1: Ruimtelijke barrières
- 10 Knelpunt 2: IJsselmeervisserij in de knel
- 10 Knelpunt 3: Vliegwielen innovatie hapert
- 11 Knelpunt 4: Mismatch op de arbeidsmarkt
- 11 Knelpunt 5: Impact Brexit

12 Aan het werk via drie programmalijnen

- 13 Deze partners werken aan de drie programmalijnen
- 14 Samenwerken aan Fysieke omgeving
- 16 Samenwerken aan Innovatie
- 20 Samenwerken aan Talent

22 Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Maritiem Cluster Urk

23 Programma Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

24 Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

- 24 Nieuwe kansen
- 25 De regio als proeftuin
- 25 Unieke locatie
- 25 Beroepsbevolking
- 25 Multidisciplinaire kennis

26 Het knelpunt

- 26 Knelpunt 1: Ruimtelijke barrières
- 26 Knelpunt 2: Vliegwielen innovatie hapert
- 26 Knelpunt 3: Mismatch op de arbeidsmarkt

27 Aan het werk via drie programmalijnen

- 28 Deze partners werken aan de drie programmalijnen
- 29 Samenwerken aan Fysieke omgeving
- 31 Samenwerken aan Innovatie
- 34 Samenwerken aan Talent

36 Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

37 Samenvatting Regio Deal Noordelijk Flevoland

- 37 Aanpak
- 38 Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Maritiem Cluster Urk
- 38 Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

39 Concept Investeringsprogramma Regio Deal Noordelijk Flevoland 2019-2022

40 Bronnenlijst

Algemeen

Programma Maritiem Cluster Urk

Programma Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

Vorige pagina

Volgende pagina

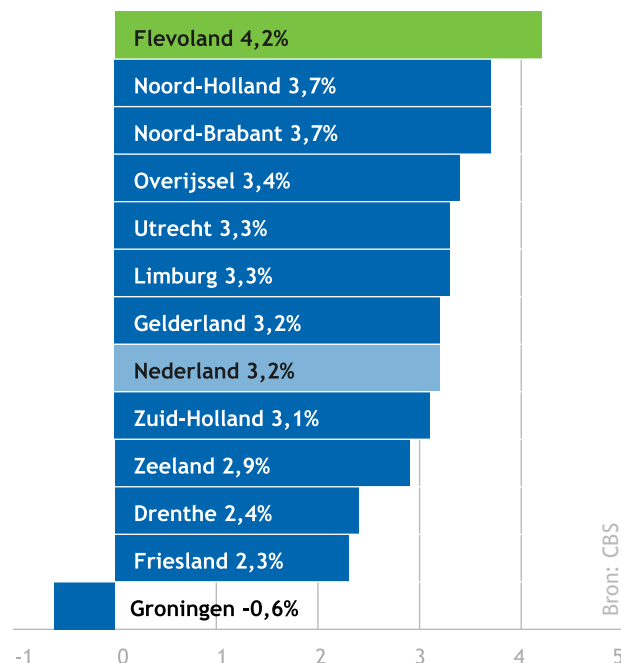

Flevoland: aangenaam

Ruimte

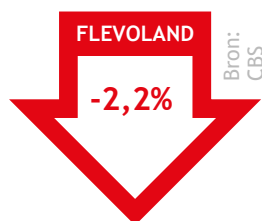
In 2018 is het 100 jaar geleden dat de Zuiderzeewet is vastgesteld. Flevoland is de kroon op deze Nederlandse poldertraditie. Het toont waar Nederland groot in is: land maken uit water en hierin een samenleving tot bloei laten komen. Het gebied is jong, ligt centraal in Nederland en heeft zich de afgelopen decennia in snelreïnvvaart ontwikkeld. Het gebied staat voor ruimte, maakbaarheid en groei en biedt nog steeds volop gelegenheid om verder te ontwikkelen. Bij die ontwikkeling zijn meerdere partijen betrokken: inwoners, maatschappelijke instellingen (waaronder (landelijk) onderwijs, ondernemers, milieu- en natuurorganisaties) en overheden zoals het Rijk, de gemeenten en het waterschap. De ontwikkelingen zijn alleen mogelijk door gezamenlijke inzet en samenwerking, op basis van concrete bijdragen. Flevoland kijkt daarbij ook over de eigen grenzen heen. Zo wordt er nauw

Grootste economische groei in Flevoland

samengewerkt met de partners van Metropoolregio Amsterdam, met de regio Zwolle, Friesland en de regio Amersfoort, Harderwijk, Ermelo. Internationaal staat Flevoland als 'nieuw land' bekend om haar innovatieve en duurzame economie en onderscheidt zich doordat de regio en de partners samen met lef krachten bundelen om hun groeiambities waar te maken.

Prognose potentiële beroepsbevolking 20-65 jaar

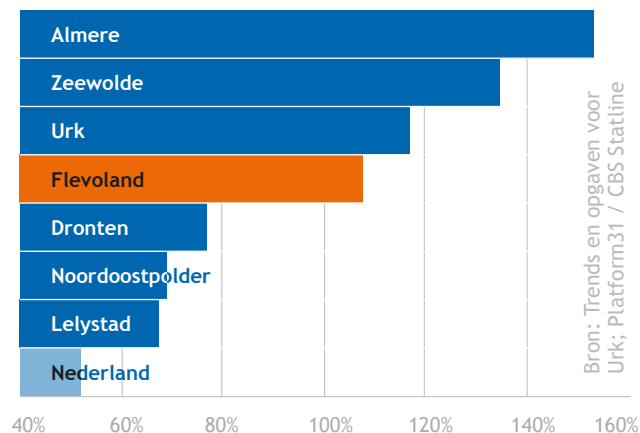
Groeïende economie

Groei is kenmerkend voor deze prille economie. De afgelopen tien jaar is de economie sterk gegroeï. Daarmee heeft Flevoland de koppositie in Nederland. De hoog innovatieve en internationaal opererende sectoren Agro & Food, Life Sciences & Health, High Tech Systemen & Materialen en Logistiek doen het goed en zorgen voor een sterk spin-off effect op andere sectoren. Daarnaast is de toerisme & recreatie sector in opkomst.

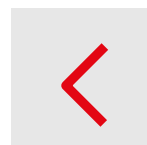
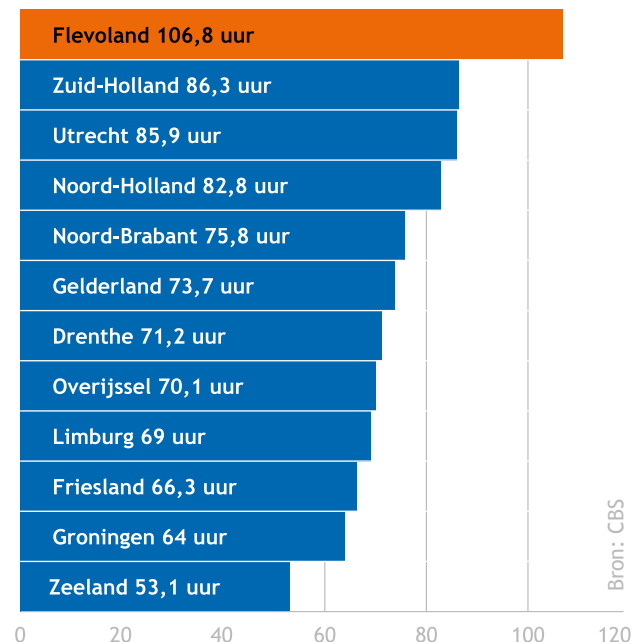
Afnemende beroepsbevolking

De komende jaren is de verwachting dat de Flevolandse economie gestaag blijft groeien. Echter de prognose is dat er ook krimp van de potentiële beroepsbevolking gaat optreden. Dit heeft te maken met een negatief binnenlands migratiesaldo. Ondanks de groei van de bevolking door een natuurlijke aanwas neemt de bevolking af doordat inwoners vertrekken naar andere gemeenten buiten Flevoland. Daarnaast heeft Flevoland te maken met een sterke dubbele vergrijzing. Als deze verwachte krimp van de potentiële beroepsbevolking doorzet, gaat een belangrijke motor voor de economische groei in het gebied haperen. De aantrekkelijkheid van Flevoland staat dus onder druk.

Sterke dubbele vergrijzing Flevoland

Grote in- en uitgaande pendel (uren p.p.p.j.)

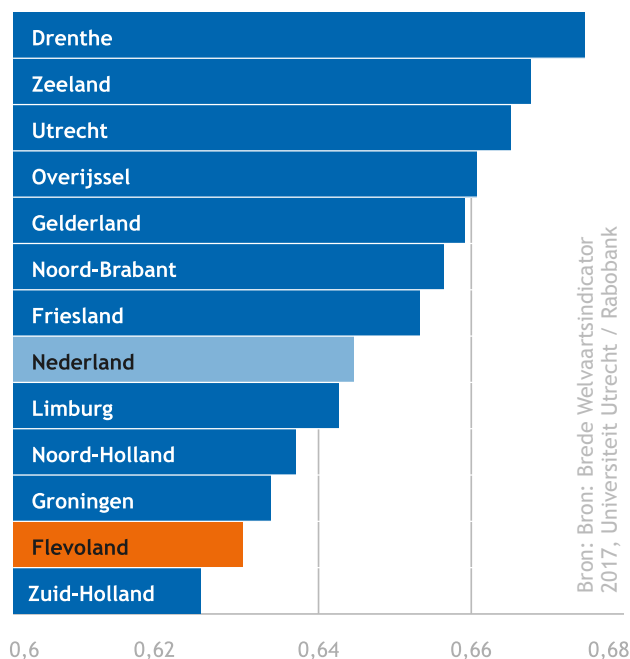
Disbalans

Opvallend is dat Flevoland de op één na laagste brede welvaart van alle provincies in Nederland heeft. Op de meeste factoren scoort Flevoland lager dan het landelijk gemiddelde. Vooral op het gebied van veiligheid, welzijn, sociale relaties en banen scoort Flevoland laag. Wel zijn Flevolanders bovengemiddeld tevreden met hoe ze wonen in een rustige en groene omgeving. De woonomgeving, de volledige woningvoorraad en de natuurgebieden in Flevoland zijn echter eenzijdig en weinig gevarieerd, omdat deze in zeer korte tijd zijn ontwikkeld. Daarmee worden de nieuwe transitieopgaven zoals klimaatadaptie, CO₂-reductie en circulaire economie groter, ingrijpender, ingewikkelder en duurder dan in andere Nederlandse regio's. Economische groei is dus niet het enige wat de welvaart van Flevolanders bepaalt.

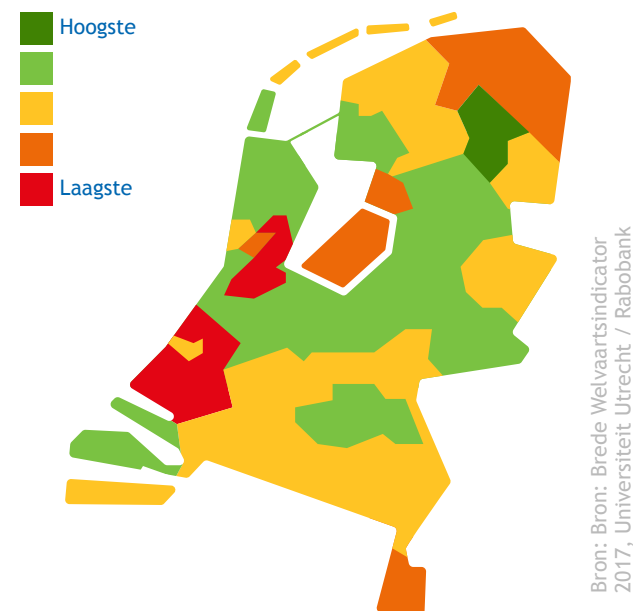
De kracht van samenwerking: WIN4ALL

De geschetste dynamische en veranderende omgeving in Flevoland brengt bedreigingen maar ook nieuwe kansen met zich mee. Uitgaande van de eigen regionale kracht zet Flevoland in op intensievere samenwerking van partners binnen en buiten de regio om gezamenlijk de regionale knelpunten op te pakken, zodat de brede welvaart evenwichtiger oploopt met de economische groei in de regio. De focus is hierbij gericht op het bieden van een aantrekkelijk woon-, werk- en leefmilieu, het vergroten en verbreden van het arbeidsaanbod en een goed opgeleide beroepsbevolking. Daarbij zijn de nieuwe transitieopgaven een uitdaging. Hoe beter de regio samenwerkt als één samenhangend economisch systeem, hoe groter de economische kansen en des te breder de welvaart in Flevoland: WIN4ALL.

Op één na laagste brede welvaart in Flevoland

Brede welvaartsindicator

Aanpak Regio Deal Noordelijk Flevoland

Maritiem Cluster Urk en MITC

Flevoland wil samen met het Rijk werken aan een tweetal programma's in Noordelijk Flevoland met een specifieke meervoudige ontwikkelopgave. De programma's Maritiem Cluster Urk en Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum (MITC) dragen specifiek bij aan nationale en regionale ambities en vragen om urgentie voor intensivering van de samenwerking. Zo wordt de toppositie van Nederland en de regio versterkt. De programma's zijn van groot belang voor evenwichtige economische groei en positieve ontwikkeling van welvaart en welzijn in Noordelijk Flevoland.

Rijksagenda en regioagenda

Om de Rijks- en regioambities van beide programma's te realiseren, wordt een aanzet gegeven voor een programmatisch arrangement. Per programma wordt aangegeven wat de gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven zijn en waar de knelpunten liggen. Vervolgens wordt langs drie programmalijnen (fysieke omgeving, innovatie en talent) inzichtelijk gemaakt waar Rijk en regio nu aan werken (lopende initiatieven en projecten), waar kansen liggen om de samenwerking te intensiveren en welke extra investeringen nodig zijn om zo gebiedsgericht de knelpunten op te lossen.

Investeringslijnen

Bij samenwerking horen afspraken met partners over het programmatisch arrangement met bijbehorend investeringsprogramma (€ 180,5 miljoen). De regionale partners (publiek en privaat) hebben de ambitie om voor de komende jaren samen met het Rijk te investeren in de twee programma's in Noordelijk Flevoland. De regio doet met deze Regio Deal een beroep op een financiële bijdrage van € 25 miljoen uit de Regio Envelop van het Rijk.

Governance

De Uitnodiging Regio Deal Noordelijk Flevoland met de twee deelopgaven Maritiem Cluster Urk en Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum is tot stand gekomen na een samenwerking in de regio met als resultaat een gedragen pakket aan maatregelen met een totaalbudget. Dit vormt de basis voor de afspraken die gemaakt moeten gaan worden in de Regio Deal met het Rijk. Bij de invulling van de governance van de Regio Deal wordt uitgegaan van: gezamenlijke verantwoordelijkheid waarin alle partners vertegenwoordigd zijn, een open en transparant proces, triple-helix samenwerking, adaptief programma en één budget voor het realiseren van de ambities voor de Regio Deal. Dit betekent dat de huidige programmastructuur van beide deelopgaven zal opgaan in een nieuwe governancestructuur.

Programma

Maritiem Cluster Urk

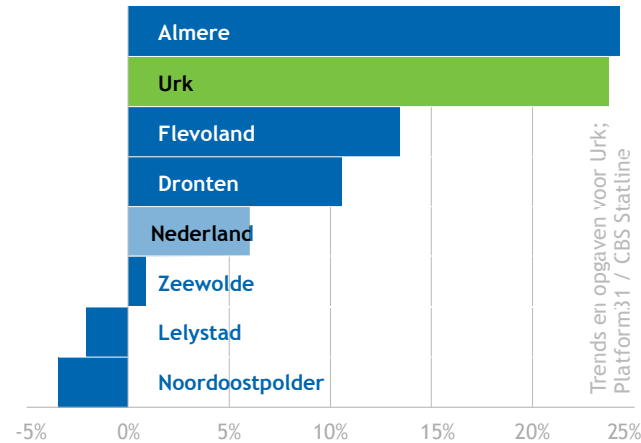

Maritiem Cluster Urk

Internationale topositie

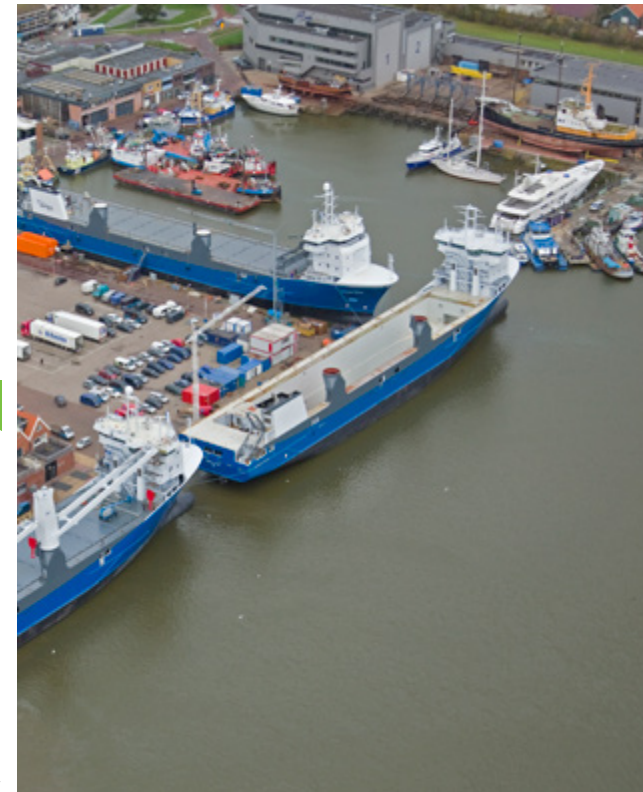
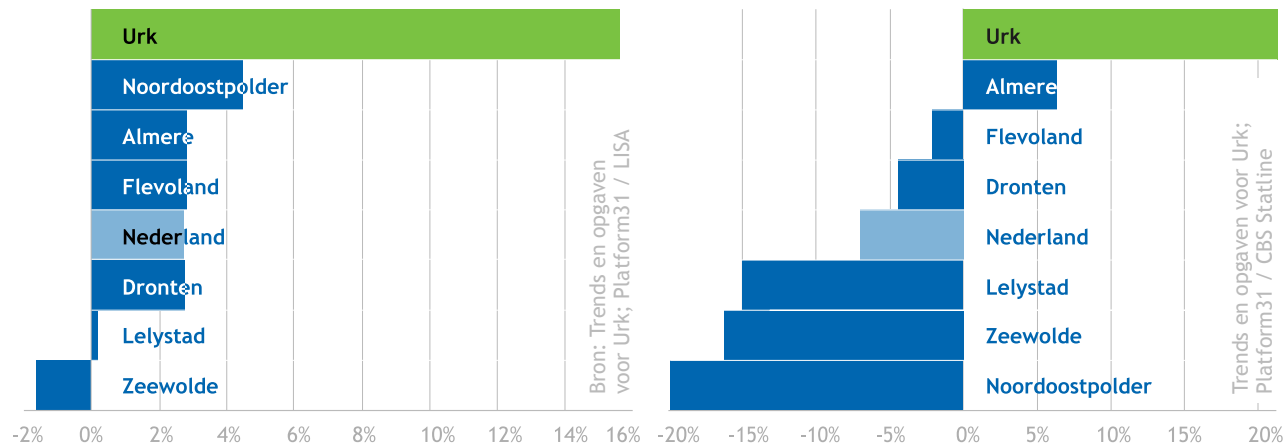
Het maritiem cluster maakt onderdeel uit van de sector Nederland Maritiem en behoort tot de top van Nederland en Europa. Met het Maritiem Cluster Urk wordt het economische cluster bedoeld dat verbonden is aan de maritieme industrie op Urk en bijdraagt aan de structuurversterking van de regio op het gebied van nautische en maritieme diensten en producten. Het Maritiem Cluster Urk vindt zijn oorsprong in de visserij, maar heeft zich de laatste decennia verbreed naar visverwerkende industrie, scheepsbouw (re-fit) en nautische dienstverlening. Het maritiem cluster is gebouwd op enkele grote internationale bedrijven die soms al generaties koploper zijn in hun specifieke sectoren. Deze bedrijven behoren alle tot de mondiale top en hebben Urk als gezamenlijke uitvalsbasis. Het afgelopen jaar had Urk de sterkste economische groei binnen Flevoland. Groei, verbreding en innovatie zijn voor het maritiem cluster een noodzakelijke randvoorwaarde voor een duurzaam bestaan en voor behoud en versterking van de concurrentiepositie om tot de top van Nederland te blijven behoren. Hierbij is op dit moment nog onbekend hoe groot de negatieve economische consequenties van de

Sterke groei bevolking op Urk

Brexit, het algehele verbod op pulsvisserij en de invoering van de aanlandplicht zullen zijn voor het maritiem cluster en daarmee voor het welzijn en de welvaart op Urk. Daarnaast spelen nieuwe transitieopgaven die moeten worden opgepakt zoals klimaatadaptie, CO2-reductie en circulaire economie. Het Maritiem Cluster Urk is complementair aan de nieuwe overslaghaven bij Lelystad, Flevokust Haven. Samen met de vlakbij gelegen Maxima-centrale werkt de regio aan een compleet en aantrekkelijk portfolio dat doorgaans alleen in grote havens te vinden is.

Prognose ontwikkeling bevolkingsgroep 20-65 op Urk

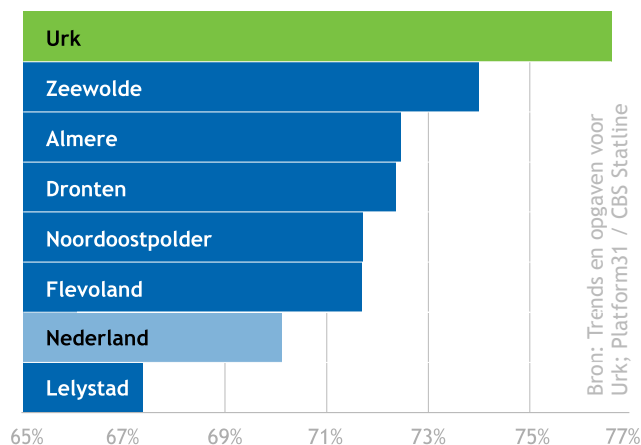
Unieke kennis en expertise

De bedrijven en de mensen op Urk zijn vanuit hun nautische ervaringen zeer goed in staat om nautische wensen te vertalen in innovatieve maritieme ontwikkelingen. Zij zijn als geen ander in staat hun specifieke kennis, expertise en ervaringen opgedaan op zee te vertalen naar nieuwe maritieme technologieën en toepassingen. Dit maakt hen uniek en geliefd in de hele nautische en maritieme wereld.

Beroepsbevolking

Urk wijkt in belangrijke mate af van de andere gemeenten in Flevoland. De bevolking van Urk groeit nog sterk, het aantal jongeren neemt toe, de beroepsbevolking groeit, maar er is ook sprake van een aanzienlijke vergrijzing. Verder valt de hoge arbeidsparticipatie op, de geringe sociale problematiek, de arbeidsmoraal en de grote maatschappelijke participatie. De hoge arbeidsparticipatie en de verwachte groei van de beroepsbevolking versterken het vestigings- en ondernemersklimaat op Urk.

Hoge arbeidsparticipatie op Urk

Een gunstige locatie

Het feit dat de haven van Urk gelegen is aan het IJsselmeer biedt grote voordelen ten opzichte van andere havens aan zee. Die voordelen zijn het zoete water en de rustigere golfslag van het IJsselmeer. Door de aanwezigheid van dit zoete water is er geen corrosie op de (bouw)materialen door zoutaanslag. Dit biedt ideale omstandigheden voor superjachtbouw, maar ook voor een grote diversiteit aan andere bouwactiviteiten.

Kwaliteit

Het Maritiem Cluster Urk levert een hoge kwaliteit dienstverlening op het gebied van visserij, scheepsbouw en nautische dienstverlening. Op alle continenten zijn Urker bedrijven actief. De kwaliteit van hun werk ligt in relatie tot andere maritieme clusters hoog, waardoor Urker bedrijven ook veel worden ingezet in andere delen van Nederland (denk aan reparatiewerkzaamheden op schepen elders) en de wereld. De economische waarde van het maritiem cluster is niet alleen lokaal, maar heeft ook voor Nederland een belangrijke toegevoegde waarde. De maritieme dienstverlening op Urk staat hoog aangeschreven, waardoor bedrijven op Urk zelf ook hun werkzaamheden op Urk houden (in plaats van werkzaamheden te verplaatsen naar lage(re)lonenlanden).

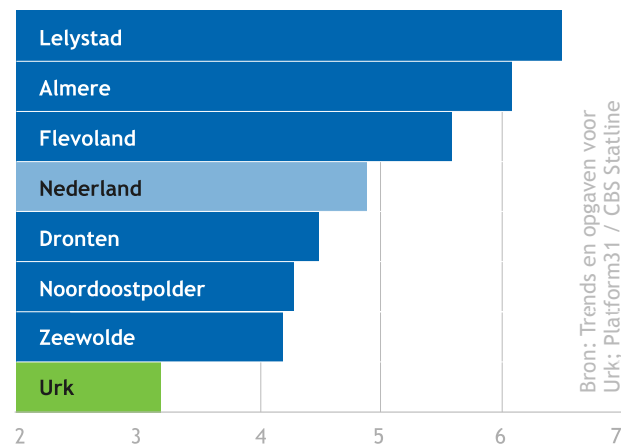
Praktische innovaties

Urk staat garant voor innovatie en toepasbaarheid. Belangrijke ontwikkelingen zijn de introductie van de pulsvisserij, die op Urk heeft geleid tot een eigen industrie waarmee in de afgelopen jaren al tientallen kotters zijn omgebouwd. Een andere belangrijke ontwikkeling is de introductie van hybride motoren op schepen. Dit scheelt 50% aan brandstof, wat positieve effecten heeft op de kosten en het milieu. Ook vinden innovaties uit de visserij hun weg naar andere sectoren (zo worden bijvoorbeeld specifieke koelsystemen op zeeschepen nu ook toegepast in bierbrouwerijen in warme landen).

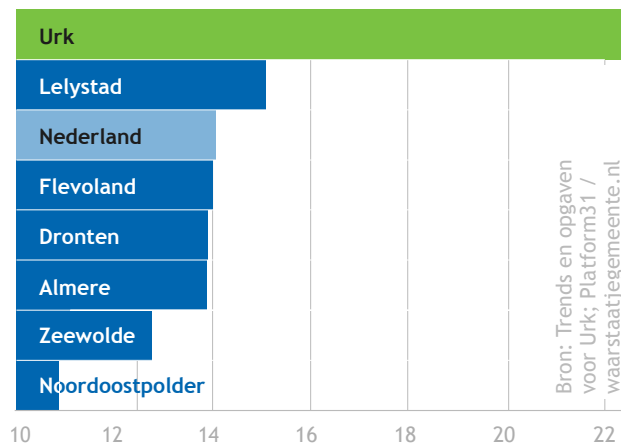
Kennisontwikkeling

Urk heeft een sterke economie zonder veel hoog opgeleiden in de beroepsbevolking. De beroepsbevolking van Urk wordt gekenmerkt door relatief veel laag en middelbaar opgeleiden. Kennisontwikkeling en kennisuitwisseling (theorie en praktijk) vinden plaats op Urk zelf (ROC Friese Poort MBO maritieme techniek opleiding). Op Urk, als 'lerend dorp', wordt al jaren middelbaar beroepsonderwijs gegeven in maritieme en nautische dienstverlening. Dat is uniek in Nederland.

Lage werkloosheid op Urk

Snelgroeiende bedrijven op Urk

Het kantelpunt

Het Maritiem Cluster Urk bevindt zich op een kantelpunt. Bij onvoldoende mogelijkheden voor doorontwikkeling komt het cluster in een negatieve spiraal terecht, waarbij toonaangevende bedrijven het maritiem cluster op Urk zullen verlaten. Het maritiem cluster is de motor van een bredere welvaart op Urk en in de regio, een hefboom voor een sterkere economie en een vliegwiel voor meer innovatiekracht. De regio ziet het als uitdaging om het vestigingsklimaat voor de maritieme sector op Urk te behouden, te verbreden en te versterken én een aantrekkelijk arbeidsklimaat te ontwikkelen in de regio om als onderdeel van de sector Nederland Maritiem* aangesloten te blijven bij de top van Nederland en Europa. Zo blijft de motor van de samenleving op Urk en voor de regio volop draaien. Het is nu noodzaak om de kansen voor doorontwikkeling van het Maritiem Cluster Urk te benutten en de knelpunten die dit in de weg staan op te lossen.

*Nederland Maritiem Land verbindt twaalf maritieme sectoren: havens, offshore, maritieme toeleveranciers, scheepsbouw, zeevaart, waterbouw, maritieme dienstverlening en kennisinstituten, binnenvaart, Koninklijke Marine, jachtbouw/watersportindustrie en visserij. Met 17.200 bedrijven die werkgelegenheid bieden aan zo'n 271.500 mensen, realiseert de sector een totale toegevoegde waarde van 23,3 miljard euro.

Knelpunt 1: Ruimtelijke barrières

De huidige haven op Urk groeit uit haar jasje. Het faciliteren van de noodzakelijke groei voor de (ver) bouw van steeds grotere jachten en werkschepen wordt belemmerd door de beperkte kade- en milieuruimte en de ligging van de bestaande (oude) haven van Urk.

Uitbreiding van de haven is door gebrek aan ruimte in het centrum onmogelijk. De complexiteit rondom de ruimtelijke inpassing (belemmeringen in wet- en regelgeving voor waterveiligheid, waterbergingsvermogen IJsselmeer, milieu, natuur, programmatische aanpak stikstof en grondverwerving) maakt het noodzakelijk dat de overheden intensiever gezamenlijk optreden om deze barrières te overwinnen. Hierbij behoort ook het gezamenlijk uitwerken van nieuwe financieringsmodellen.

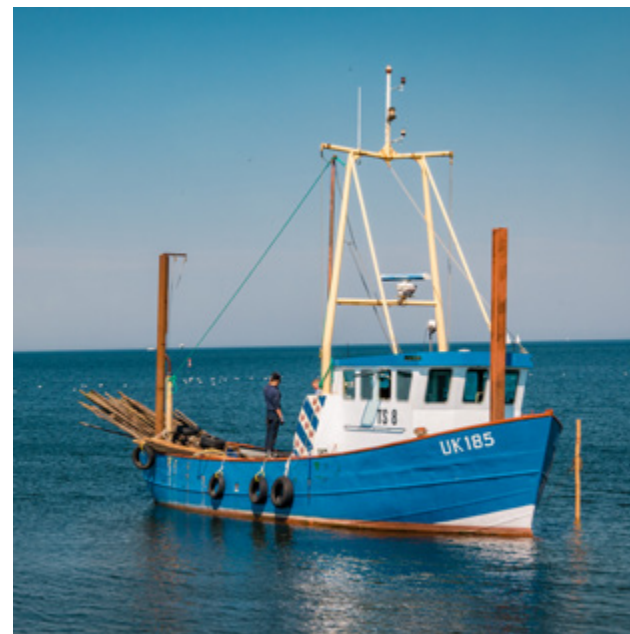
Indien er geen uitbreiding plaats kan vinden zullen toonaangevende bedrijven uit het maritiem cluster naar de zeehavens of naar locaties elders in Europa verhuizen. Het voor Nederland unieke maritieme cluster zal daarmee uiteenvallen. Dit zou voor de maritieme gemeenschap op Urk en de maritieme concurrentiepositie van Nederland een enorm verlies betekenen.

Knelpunt 2: IJsselmeervisserij in de knel

Het wordt ieder jaar moeilijker voor de beroepsvissers vanuit Urk maar ook uit de andere IJsselmeergemeenten om aan te tonen dat hun vangstcapaciteit past binnen de draagkracht van het natuurlijk systeem in het IJsselmeergebied. Het verkrijgen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is een groot knelpunt. De vissers moeten daarvoor wetenschappelijk onderzoek laten doen, maar de kosten daarvan wegen niet op tegen de baten. Het gaat er om dat er niet meer vis gevangen wordt dan ecologisch verantwoord is. Op dit moment is economisch rendabele beroepsvisserij in het IJsselmeergebied niet te realiseren binnen de draagkracht van het natuurlijk systeem.

Knelpunt 3: Vliegwiel innovatie hapert

Het Maritiem Cluster Urk staat bekend om haar innovaties die zich zowel op nautisch als maritiem gebied voordoen. Er wordt ingezet op nieuwe product- marktcombinaties voor bijvoorbeeld energie op zee, nieuwe offshore support schepen, toepassing van nieuwe materialen en verbindingstechnieken, systemen om emissies te verminderen en systemen voor efficiënte ladingbehandeling. Wet- en regelgeving wordt bij deze innovaties vaak als een belemmering ervaren. Innovatieve bedrijven krijgen te weinig wettelijke ruimte voor experimenten en proeftuinen. Daarnaast is de cross-sectorale samenwerking tussen bedrijven, overheid, kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen binnen en buiten de regio beperkt. Dit kan het vliegwiel voor innovatie tot stilstand brengen en brengt de duurzame concurrentiepositie van het maritiem cluster in gevaar.

Knelpunt 4: Mismatch op de arbeidsmarkt

Urk moet de komende jaren ondanks een groeiende economie en een groeiende beroepsbevolking rekening houden met een tekort aan gekwalificeerde krachten voor het maritiem cluster. De beroepsbevolking wordt gekenmerkt door relatief veel laag en middelbaar opgeleiden, terwijl het innovatieve maritiem cluster een toenemende vraag heeft naar middelbaar- en hoger geschoold (technisch/ICT) personeel. Bedrijven en organisaties worden geroemd om hun innovaties, kennis en vakmanschap. Dit levert het maritiem cluster een groot voordeel op ten opzichte van andere clusters, maar deze kennis en expertise komt onder druk te staan als er geen nieuwe aanwas van technische mensen gegarandeerd wordt. Echter met de verwachte toename van de beroepsbevolking heeft Urk een stevige troefkaart in handen. Daarnaast verschuift door innovaties en product vernieuwing de aard van de werkzaamheden, zijn er andere expertises nodig en is er steeds meer vraag naar hoger opgeleid personeel om de innovaties toe te kunnen passen. Er moet geïnvesteerd worden in mensen, opleidingen en bedrijven. Er zal niet alleen een verdieping en verbreding plaats moet vinden op mbo-niveau, maar ook geïnvesteerd moet worden in de samenwerking tussen mbo, hbo en wo.

Knelpunt 5: Impact Brexit

Flevoland blijkt met Noord-Holland op de derde plaats in Europa te staan als regio die het hardst getroffen zal worden in haar primaire voedselsector als gevolg van de Brexit. Het Europees adviesorgaan van lokale en regionale overheden van de EU, het Comité van de Regio's (CvdR), heeft onderzocht wat het effect is van de Brexit op de handel en economie in de regio's en steden van de 27 lidstaten. Noordelijk Flevoland is een belangrijke leverancier van voedsel- en landbouwproducten aan het Verenigd Koninkrijk (VK) dat voor slechts 60% zelfvoorzienend is qua voedsel. Het VK is een grote afnemer van (bevroren) aardappelproducten uit Noordelijk Flevoland. De Brexit zal gevolgen hebben voor

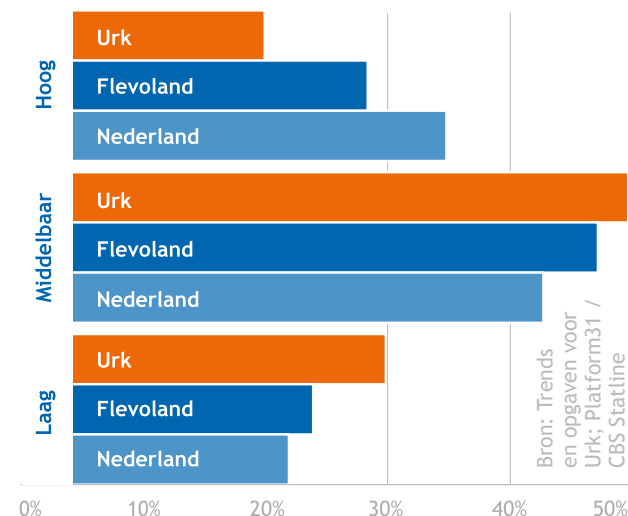
deze export. In het rapport wordt ook aandacht besteed aan de visserij en de mogelijke gevolgen van de Brexit op deze sector. Een situatie waarin het VK haar territoriale wateren nationaliseert, zou een grote invloed kunnen hebben voor Franse, Ierse en ook Nederlandse vissers. Dit zou kunnen betekenen dat de vangsten verminderen en dat het werkproces van vissersschepen wordt bemoeilijkt, waardoor de werkgelegenheid binnen deze sector aangetast kan worden.

Een harde Brexit zou tot zeer veel faillissementen leiden in visserij-afhankelijke gemeenten. Voor Urk wordt het verlies aan werkgelegenheid becijferd op 2000 arbeidsplaatsen. In de primaire visserij een verlies van 25%.

De regio vraagt het Rijk aandacht voor de volgende agendapunten bij de onderhandelingen over de Brexit en in het bijzonder in relatie tot het Maritiem Cluster Urk: prioriteit voor visserij in het Brexit dossier (de kwetsbaarheid van perifere visserijgemeenschappen waaronder Urk), blijvende wederzijdse toegang tot elkaars nationale wateren, geen wijziging in de verdeling van de vangstquota tussen VK en de EU, intensieve samenwerking bij goed beheer gezamenlijke visbestanden en koppeling van visserij aan onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord.

Vanuit Flevoland wordt door deelname aan de interregionale Brexit groep van het Comité van de Regio's (Intergroep) invloed uitgeoefend op de onderhandelingen over de Brexit om zo de negatieve consequenties in de primaire sector (met name de visserij) te beperken.

Weinig hoog opgeleiden op Urk

Aan het werk via drie programmalijnen

Programmalijn 1: Fysieke omgeving

Effectieve infrastructuur, Havenfaciliteiten, Bedrijventerrein, IJsselmeeragenda inclusief IJsselmeervisserij

Door de beperkte ruimte op Urk is een nieuwe buitendijkse Maritieme Servicehaven de enige mogelijkheid voor uitbreiding van de maritieme sector met behoud en groei van de werkgelegenheid op Urk. In het verlengde van de realisatie van de buitendijkse haven wordt een nieuw bedrijventerrein binnendijks ontwikkeld. En met de ontwikkeling van de nieuwe servicehaven krijgen de watersport, toerisme & recreatie en de kleinere nautische en maritieme bedrijven ruimte voor groei in de bestaande haven op Urk.

De nieuwe servicehaven en het nieuwe bedrijventerrein faciliteren de groeiende vraag naar maritieme diensten en producten en richten zich op activiteiten zoals het (af)bouwen van jachten, onderhoudswerkzaamheden aan luxejachten en vissersboten, dienstverlening bij waterbouw- en offshore activiteiten, maritieme innovatie en productontwikkeling. Er is ook ruimte voor kleinere reparaties, re-fits en aanverwante maritieme dienstverlening zoals duiken en taxaties. Ook is de ontwikkeling belangrijk voor onderaannemers en toeleveranciers uit de regio.

De regio heeft de ambitie om het Maritiem Cluster Urk te versterken en de groei te faciliteren door de buitendijkse Maritieme Servicehaven en het binnendijkse bedrijventerrein als motor van de economische structuurversterking voor de hele regio en in het bijzonder voor Urk te realiseren.

Daarnaast werken het Rijk en de regio samen om de balans tussen duurzame visserij en de productiviteit van

het ecosysteem te herstellen in het IJsselmeergebied. Door inrichtingsmaatregelen te treffen, zoals de aanleg van natuurlijke vooroevers en vispassages, wordt de natuurlijke productiviteit van het ecosysteem vergroot en ontstaan er nieuwe kansen voor de visserij. De sportvisserij en de beroepsvisserij worden mede verantwoordelijk voor de draagkracht van het natuurlijk systeem. Dit vereist een transitie van de beroepssector waarbij de vissers die overblijven in het IJsselmeergebied naast vissers ook natuurbeheerders worden. Dit vraagt om samenwerking en innovatief ondernemerschap.

Programmalijn 2: Innovatie

Winnen op Zee, Smart Industry, Schone schepen, Slim & Veilig varen

Innovatie, duurzame en veilige oplossingen zijn nodig zodat het Maritiem Cluster Urk tot de maritieme wereld-top blijft behoren. Het is zaak om slimmer te zijn dan de buitenlandse concurrentie.

Hierbij is intensievere samenwerking noodzakelijk om de keten van ontwerp-bouw-gebruik en de keten van (toe)leveranciers, leveranciers van deelsystemen tot en met eindgebruikers te versterken. Daarnaast wordt ingezet op de cross-sectorale samenwerking tussen bedrijven, overheid, kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen binnen en buiten de regio. De samenwerking levert betere prestaties van maritieme producten en diensten over de hele levenscyclus, waardoor er internationaal beter geconcentreerd kan worden op prijs, kwaliteit en doorlooptijd. Dit betekent dat het maritiem cluster zich gezamenlijk meer moet gaan richten op internationale oriëntatie en profilering om zo in te kunnen zetten op nieuwe markten en gezamenlijke handelsmissies.

De wet- en regelgeving rondom innovaties blijft voor bedrijven een uitdaging. De regio wil samen met het Rijk de specifieke knelpunten in regels voor de maritieme sector bespreekbaar maken dan wel proeftuin zijn om zo een bijdrage te leveren aan de maatwerk aanpak van het Rijk.

Samen met de sector wordt gewerkt aan projecten binnen de vier thema's, Winnen op Zee, Smart Industry, Slim & Veilig varen en Schone Schepen (inclusief duurzame innovatieve visserij).

Programmalijn 3: Talent

Human Capital agenda, Onderwijs en onderzoek, MKB Actieplan: Techniek Pact, Imago & Instroombevordering, Internationalisering en Human Resources

Het Maritiem Cluster Urk heeft volop groeikansen maar daarvoor zijn goed geschoolde en gekwalificeerde mensen nodig. Daarvoor is de regio gestart met het project Versterking Urk Maritiem: een onderwijs leerlijn voor de maritieme sector, waarin innovatie, kennis, onderwijs, businessontwikkeling en marketing samen komen. De regio wil dit project uitbouwen naar een programma Maritieme Kenniskamer, een samenwerkingsverband tussen maritieme bedrijven op Urk en onderwijs in de regio's (mbo, hbo en wo). Het in de regio kunnen aanbieden van een maritieme hbo-opleiding is niet alleen van belang voor de expertise die de bedrijven nodig hebben, maar zorgt er ook voor dat inwoners met een hogere opleidingspotentie in de regio blijven. Ook biedt het mogelijkheden voor inwoners die een zeer sterke regionale binding hebben en een opleiding willen gaan volgen die bij hun capaciteiten past.

Eveneens is er een intensivering in de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven nodig. Daarmee is een betere vertaalslag te maken van wensen naar toepassingen en andersom. Er moet meer worden ingezet op specialistische opleidingen die de hele keten van het maritiem cluster kunnen bedienen. Daarbij blijft een belangrijke rol weggelegd voor de bedrijven, waar het gaat om het opdoen van praktische werkervaring. Er komt dan ook meer ruimte voor de regio voor innovaties in het maritiem cluster, die weer ten goede komen aan andere sectoren. Meer samenwerking en afstemming tussen opleidingen is hierbij van groot belang.

Deze partners werken aan de drie programmaliijnen

Overheid

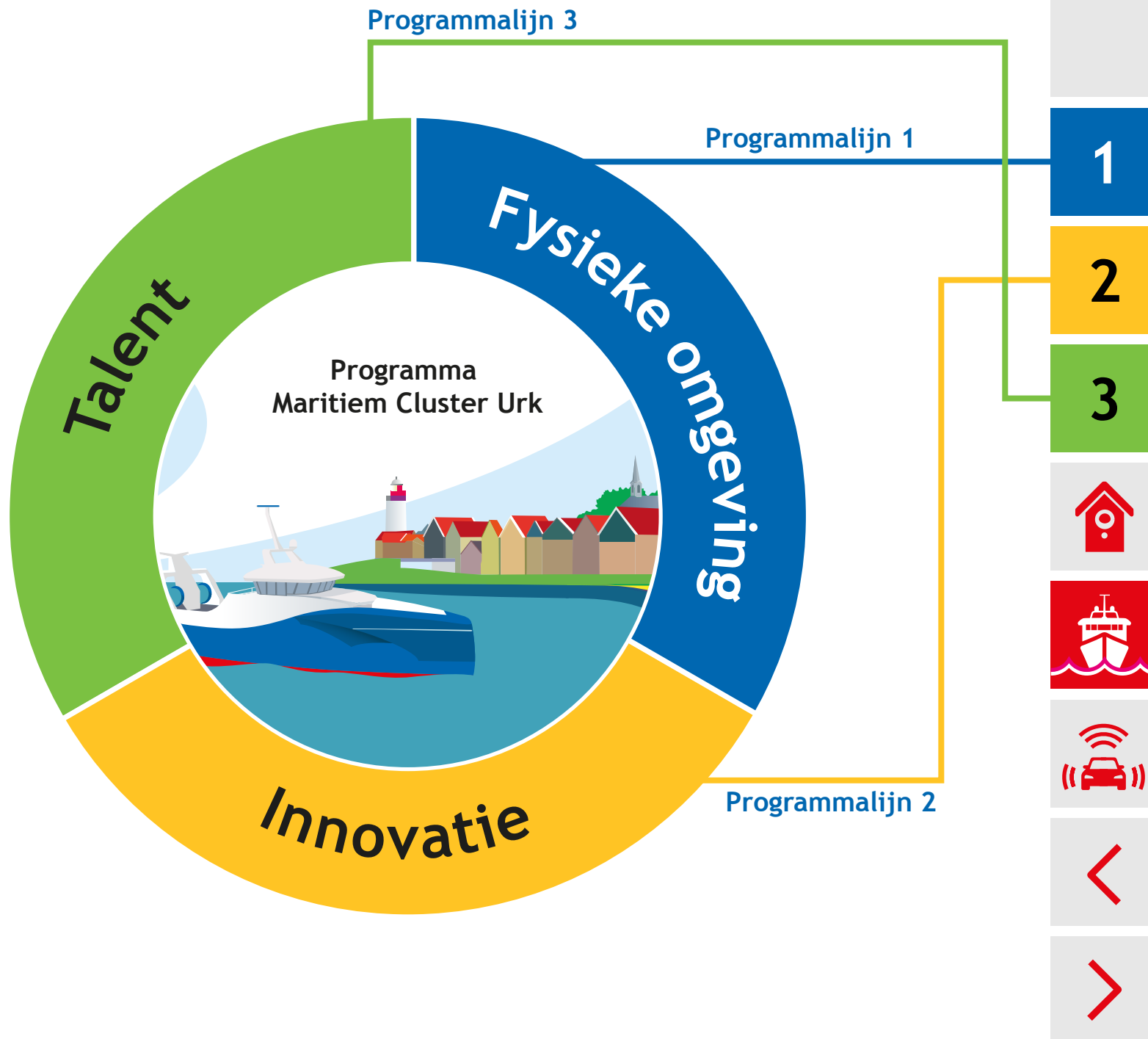
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijkswaterstaat
Rijksvastgoedbeheer
Waterschap Zuiderzeeland
Provincie Flevoland
Gemeente Urk
Gemeente Noordoostpolder
Gemeente Dronten

Kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen

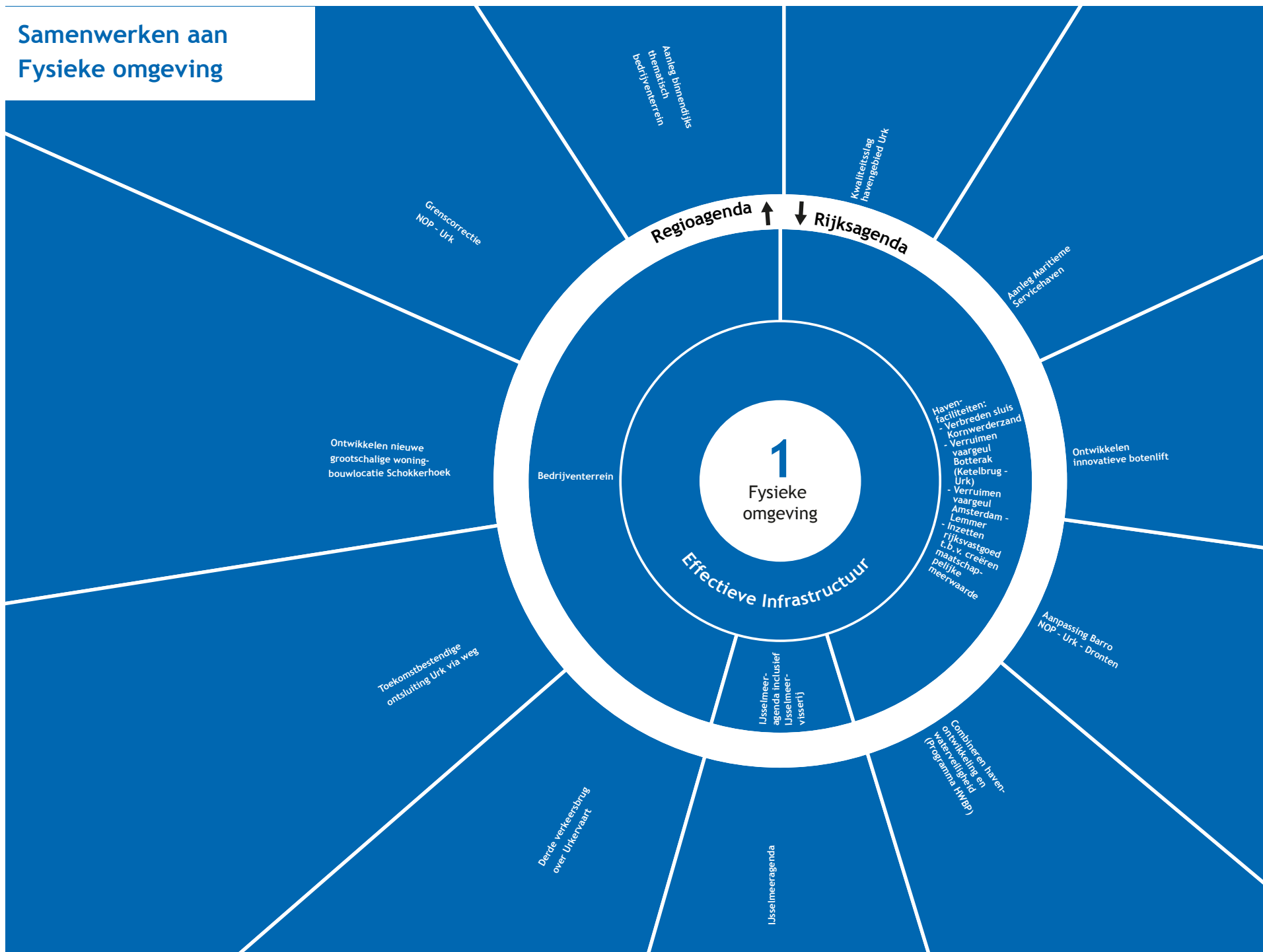
Berechja College
ROC Friese Poort
Yacht Builders Academy

Bedrijven

Balk shipyard
Bedrijvenkring Urk
Braveheart Marine BV
BV Port of Urk
De Boer Marine
De Flux Jacht- en Scheepsbetimmering
DUC Marine Group / DUC Diving B.V.
Engine Power Holland
Gerwil Crewing
Hartman Marine Shipbuilding BV
Hoekman Schipbuilding
KD Workboats
MaraSoft
Marble Automation
Piet Brouwer Elektrotechniek
Snijder Schilderwerken
Stichting Masterplan Duurzame Visserij
ToTec Installaties
Urk Maritime
Van der Reest Machines B.V.
Visserij Coöperatie Urk
Skin for Skin
Petsfisch
Rederij Geertruida
Ekofish Group

Samenwerken aan Fysieke omgeving

1

2

3

Samenwerken aan Fysieke omgeving

Effectieve Infrastructuur										
Havenfaciliteiten: Verbreden sluis Kornwerderzand Verruimen vaargeul Botterak (Ketelbrug – Urk) Verruimen vaargeul Amsterdam – Lemmer Inzetten rijksvastgoed t.b.v. creëren maatschappelijke meerwaarde					IJsselmeer-agenda inclusief IJsselmeer-visserij	Bedrijventerrein				
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda										
Kwaliteits-slag havengebied Urk	Aanleg Maritieme Service-haven	Ontwikkelen innovatieve botenlift	Aanpassing Barro NOP – Urk – Dronten	Combineren haven-ontwik- keling en water- veiligheid (Programma HWBP)	IJsselmeer-agenda	Derde verkeers- brug over Urkervaart	Toekomst- bestendige ontsluiting Urk via weg	Ontwikkelen nieuwe groot- schalige woning- bouw- locatie Schokker- hoek	Grens- correctie NOP – Urk	Aanleg binnendijks thematisch bedrijven- terrein

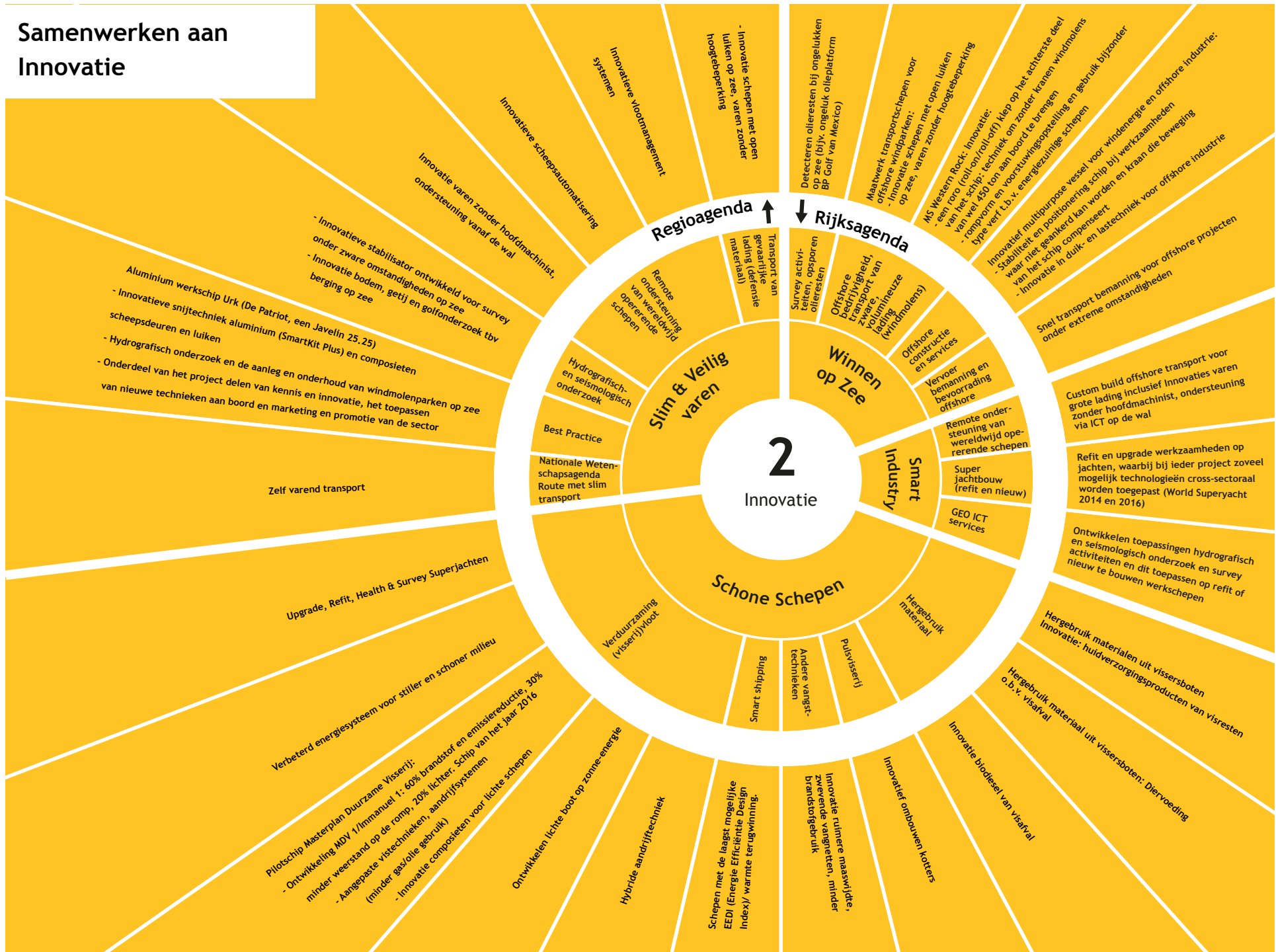
1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

Winnen op Zee					Smart Industry		
Survey activiteiten, opsporen olieresten	Offshore bedrijvigheid, transport van zware, volumineuze lading (windmolens)		Offshore constructie en services voor windparken en olie en gaswinning (corrosie preventie, explosieven opsporen, zeebodemreiniging en onderwater beton storten)	Vervoer bemanning en bevoorrading offshore	Remote ondersteuning van wereldwijd opererende schepen	Super jachtbouw (refit en nieuw)	GEO ICT services (verwerken van hydrografische data)
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda							
Detecteren olieresten bij ongelukken op zee (bijv. ongeluk olieplatform BP Golf van Mexico)	Maatwerk transportschepen voor offshore windparken: – Innovatie schepen met open luiken op zee, varen zonder hoogtebeperking	MS Western Rock: Innovatie: – een roro (roll-on/roll-off) klep op het achterste deel van het schip: techniek om zonder kranen windmolens van wel 450 ton aan boord te brengen – rompvorm en voorstuwings-opstelling en gebruik bijzonder type verf t.b.v. energiezuinige schepen	Innovatief multipurpose vessel voor windenergie en offshore industrie: – Stabiliteit en positionering schip bij werkzaamheden waar niet geankerd kan worden en kraan die beweging van het schip compenseert – Innovatie in duik- en lastechniek voor offshore industrie	Snel transport bemanning voor offshore projecten onder extreme omstandigheden	Custom build offshore transport voor grote lading inclusief Innovaties varen zonder hoofdmachinist, ondersteuning via ICT op de wal	Refit en upgrade werkzaamheden op jachten, waarbij bij ieder project zoveel mogelijk technologieën cross-sectoraal worden toegepast (World Superyacht 2014 en 2016)	Ontwikkelen toepassingen hydrografisch en seismologisch onderzoek en survey activiteiten en dit toepassen op refit of nieuw te bouwen werkschepen

1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

Schone Schepen										
Hergebruik materiaal			Pulsvisserij	Andere vangst-technieken	Smart shipping	Verduurzaming (visserij)vloot				
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda										
Hergebruik materialen uit vissersboten Innovatie: huid-verzorgings-producten van visresten	Hergebruik materiaal uit vissers-boten: Dier-voeding o.b.v. visafval	Innovatie biodiesel van visafval	Innovatief ombouwen kotters	Innovatie ruimere maaswijdte, zwevende vangnetten, minder brandstof-gebruik	Schepen met de laagst mogelijke EEDI (Energie Efficiëntie Design Index)/ warmte terug-winning	Hybride aandrijf-techniek	Ontwik-kelen lichte boot op zonne-energie	Pilotschip Masterplan Duurzame Visserij: - Ontwikkeling MDV 1/ Immanuel 1: 60% brandstof en emissiereductie, 30% minder weerstand op de romp, 20% lichter. Schip van het jaar 2016 - Aangepaste vistechnieken, aandrijfsystemen (minder gas/olie gebruik) - Innovatie composieten voor lichte schepen	Verbeterd energie-systeem voor stiller en schoner milieu	Upgrade, Refit, Health & Survey Super-jachten

1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

Slim & Veilig varen						
Nationale Wetenschapsagenda Route met slim transport naar een energieke, innovatieve en duurzame samenleving	Best Practice	Hydrografisch- en seismologisch onderzoek	Remote ondersteuning van wereldwijd opererende schepen		Transport van gevaarlijke lading (defensie materiaal, bijv. Ariane raketten)	
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda						
Zelf varend transport	Aluminium werkschip Urk (De Patriot, een Javelin 25.25) - Innovatieve snijtechniek aluminium (SmartKit Plus) en composieten scheepsdeuren en luiken - Hydrografisch onderzoek en de aanleg en onderhoud van windmolenparken op zee - Onderdeel van het project delen van kennis en innovatie, het toepassen van nieuwe technieken aan boord en marketing en promotie van de sector	- Innovatieve stabilisator ontwikkeld voor survey onder zware omstandigheden op zee - Innovatie bodem, getij en golfonderzoek tbv berging op zee	Innovatie varen zonder hoofdmachinist, ondersteuning vanaf de wal	Innovatieve scheeps-automatisering	Innovatieve vloot-management systemen	Innovatie schepen met open luiken op zee, varen zonder hoogtebeperking

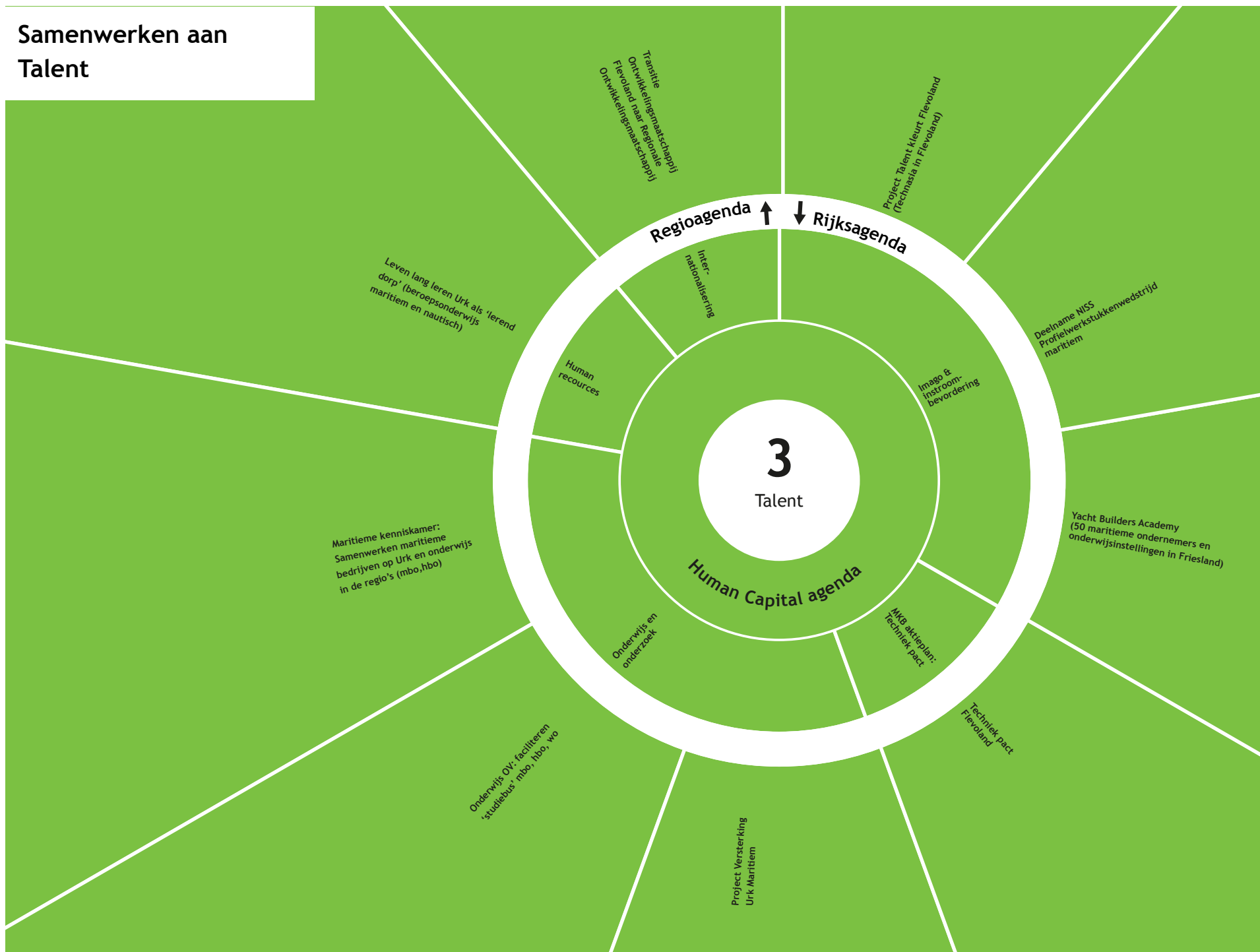
1

2

3

Samenwerken aan Talent

1

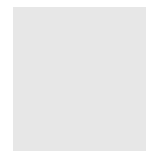
2

3

Samenwerken aan Talent

Human Capital agenda								
Imago & instroombevordering			MKB actieplan: Techniek pact	Onderwijs en onderzoek			Human resources	Inter- nationalisering
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda								
Project Talent kleurt Flevoland (Technasia in Flevoland)	Deelname NISS Profiel- werkstukken- wedstrijd maritiem	Yacht Builders Academy (50 maritieme ondernemers en onderwij- sinstellingen in Friesland)	Techniek pact Flevoland	Project Versterking Urk Maritiem	Onderwijs OV: faciliteren 'studiebus' mbo, hbo, wo	Maritieme Kenniskamer: Samenwerken maritieme bedrijven op Urk en onderwijs in de regio's (mbo, hbo en wo)	Leven lang leren Urk als 'lerend dorp' (beroeps- onderwijs maritiem en nautisch)	Transitie Ontwikkelings- maatschappij Flevoland naar Regionale Ontwikkelings- maatschappij

Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Maritiem Cluster Urk

Het Maritiem Cluster Urk maakt onderdeel uit van de sector Nederland Maritiem en behoort tot de top van Nederland en Europa. Bij onvoldoende mogelijkheden voor doorontwikkeling komt het cluster in een negatieve spiraal terecht, waarbij toonaangevende bedrijven het maritiem cluster op Urk zullen verlaten. Het maritiem cluster is de motor van een bredere welvaart op Urk en in de regio, een hefboom voor een sterkere economie en een vliegwiel voor meer innovatiekracht. De regio ziet het als noodzaak om het vestigingsklimaat voor de maritieme sector op Urk te behouden en te versterken én een aantrekkelijk arbeidsklimaat te ontwikkelen in de regio om als onderdeel van de sector Nederland Maritiem aangesloten te blijven bij de top van Nederland en Europa.

Programmalijn 1 Fysieke omgeving

- > Opnemen van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma voor het Rijksvastgoedbedrijf. Het Rijksvastgoed inzetten als katalysator voor de ontwikkeling van de buitendijkse haven waar de regiopartners gezamenlijk optrekken (oplossen grondproblematiek buitendijkse haven);
- > Meewerken aan de verbreding sluis Kornwerderzand. Een bredere sluis is voor Friesland, Overijssel en Flevoland (maritiem Lelystad en Urk) van groot economisch belang;
- > Kansen pakken voor klimaatadaptie met Rijksprogramma HWBP;
- > Voor de aanpak problematiek IJsselmeervisserij vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop

Programmalijn 2 Innovatie

- > Koppelen rijk Maritieme Strategie – Maritieme Agenda met de regionale Maritieme Agenda. Voor de uitvoering vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering;
- > Introductie, ondersteuning en kennisdeling internationale profilering Maritiem Cluster (inclusief handelsmissies);
- > Bieden van experimenteerruimte op nautisch en maritiem gebied binnen de huidige wetgeving bij innovaties;

Programmalijn 3 Talent

- > Koppelen rijk Maritieme Strategie – Maritieme Agenda met de regionale Maritieme Agenda;
- > Het accommoderen van de Maritieme Kenniskamer en de Yacht Builders Academy;
- > Uitbreiding van het MKB Actieplan Techniek Pact – Techniek Pact Flevoland;
- > Ondersteuning internationalisering nautisch en maritiem onderwijs;
- > Uitbouwen netwerk kenniswerkers en studenten van buiten de regio;
- > Voor de uitvoering van de programmalijn Talent vraagt de regio een bijdrage van € 10 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering.

Programma

Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

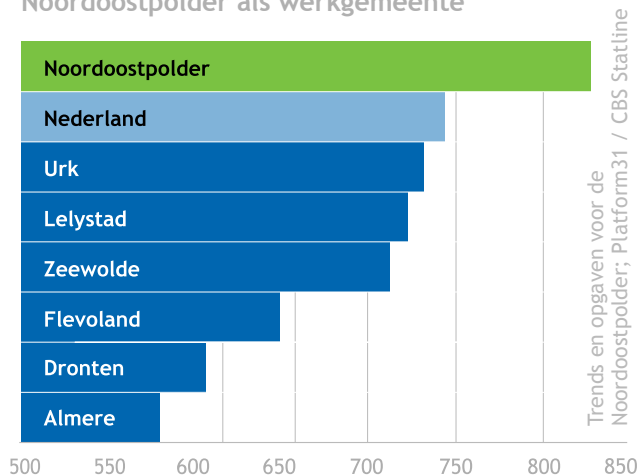
Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

Nieuwe kansen

Flevoland faciliteert de verplaatsing van het huidige testcentrum van de Dienst Wegverkeer (RDW) in Lelystad naar de unieke locatie van het Nationaal Luchtvaart- en Ruimtelaboratorium (NLR) in Marknesse als gevolg van de uitbreiding van Amsterdam Lelystad Airport. Dit biedt de mogelijkheid voor de ontwikkeling van een Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse.

Het MITC past in het streven van het Rijk om “Nederland Testland” (een onafhankelijk state of-the-art test- en keuringscentrum) waar te kunnen maken en sluit aan bij de ambitie van de regio om voor smart mobility proeftuin van Nederland te zijn. Het centrum zal een aanvulling zijn op de bestaande voorzieningen (bijvoorbeeld de Automotive Campus Helmond) en toekomstige voorzieningen (bijvoorbeeld de testlocatie voor de hyperloop in Lelystad). Deze combinatie van kwalitatief hoogwaardige testvoorzieningen versterkt de positie van Nederland als vooraanstaand testland op het gebied van smart mobility en is onderscheidend ten opzichte van

Prognose blijvend sterke positie gemeente Noordoostpolder als werkgemeente

andere automotive clusters. Door de unieke combinatie van de testfaciliteiten en de reputatie van NLR, RDW en RWS, als onafhankelijke betrouwbare instituties, kan worden voldaan aan de behoefte voor het testen van voertuigen voor Europese typegoedkeuring.

Andere ontwikkelingen versterken het momentum voor het MITC, zoals de verbreding van de A6, de inzet van zelfrijdende voertuigen rond de Floriade, de interesse van TASS/IDIADA om op Lelystad Airport Businesspark (LAB) te starten met het testen van zelfrijdende auto's op de openbare weg en de realisatie van een R&D- en testcentrum voor de hyperloop, waarin door meerdere hyperlooppartijen kan worden gewerkt aan de volgende TRL's van deze innovatieve vervoersmodaliteit en aan de integratie met andere vervoersmodaliteiten en waarvoor Flevoland in een recent TNO-rapport als meest geschikte locatie is benoemd'.

Het nieuw te bouwen Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum in Marknesse wordt in meerdere fasen gerealiseerd. Fase 1 betreft de vervanging van het testcentrum Lelystad, fase 2 de verlenging van de kombaant en de aanleg van een parallelbaan. Deze worden door het RDW en RWS samen met de partners (TU Delft, Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), TASS International, Agentschap Telecom, CBR, ANWB, ministerie van Defensie, Politieacademie, Provincie Flevoland en gemeente Noordoostpolder) ontwikkeld.

In de volgende fasen wordt een DigiCity en onderzoeks- en informatiedatacenter gerealiseerd waar in een gecontroleerde real life omgeving testen worden uitgevoerd met betrekking tot de communicatie tussen voertuig en omgeving. De gebruikte sensortechnologie is voor diverse andere partijen en het bedrijfsleven zeer interessant en heeft een aanzuigende werking voor de maakindustrie. In deze fase is sprake van faciliteiten voor onderwijs- en kennisinstellingen, zoals virtuele testmogelijkheden. Deze activiteiten sluiten aan bij de vraagstukken in de nationale wetenschapsagenda en

de inzet vanuit de Topsector Logistiek. Zo ontstaat een economisch cluster van bedrijven, kennisinstellingen, onderwijs en overheden, die samenwerken om nieuwe ontwikkelingen rond mobiliteit, infrastructuur en connectiviteit veilig te testen.

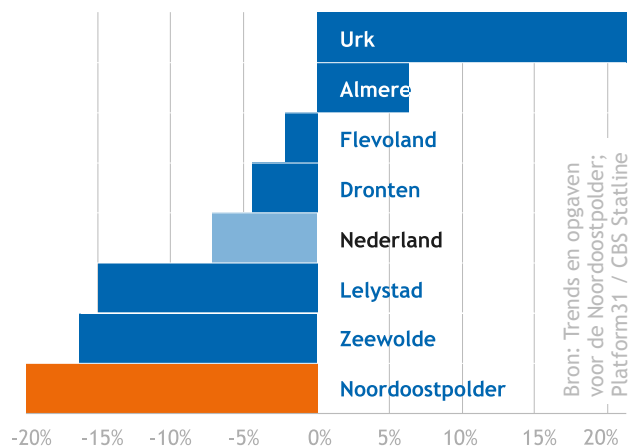
De regio als proeftuin

Flevoland biedt op een relatief klein oppervlak een veelheid aan omstandigheden. Zo zijn er rustige rechte polderwegen, dorpen, bruggen tot en met drukke steden en de A6, die onlangs verbreed is en zeer geschikt is bevonden voor het testen van zelfrijdende auto's vanwege de wegstructuur. Met de komst van de Floriade is er bovendien een kans nieuwe mobiliteitsconcepten toe te passen om zo bezoekers gecontroleerd en veilig naar de Floriade te vervoeren. De Floriade is een proeftuin, ook voor nieuwe mobiliteitsoplossingen, mede met het oog op de bouw van een nieuwe wijk op deze locatie na afloop van de Floriade.

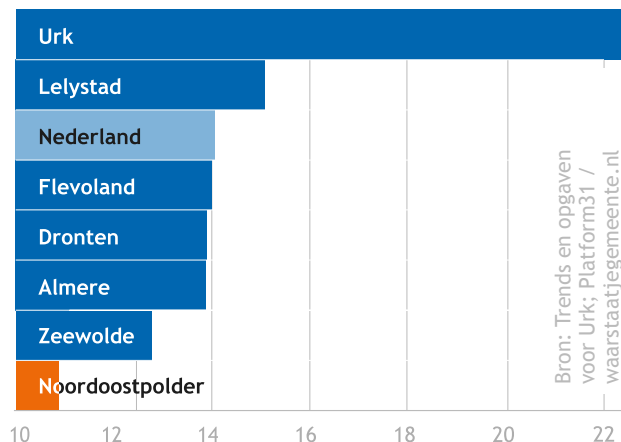
Unieke locatie

In Noordelijk Flevoland is veel ruimte beschikbaar om een testbaan te faciliteren (ca. 130 ha) die op ruime afstand van de bebouwde omgeving ligt. Dit is nodig om hinder te voorkomen en in privacy te kunnen testen. De locatie

Prognose potentiële beroepsbevolking (20-65 jarigen) gemeente Noordoostpolder

Snelgroeiende bedrijven per 1.000 vestigingen in gemeente Noordoostpolder en andere gemeenten

van het Nationaal Luchtvaart- en Ruimtelaboratorium (inclusief de Duits-Nederlandse windtunnels) in Marknesse ligt centraal tussen de universiteiten, die actief zijn op het gebied van smart mobility en het is vanaf Schiphol in slechts een uur rijden bereikbaar. In een oase van rust in de polder kunnen bedrijven en kennisinstellingen met optimale privacy hun testen doen. Er is weinig overlast van de voertuigen naar de omgeving en omgekeerd is er amper achtergrondlawaai zodat het testen van geluid onverstoord mogelijk is. De condities van de kavel, waaronder de bodemkwaliteit en de verkavelingstructuur zijn zeer geschikt. Het MITC kan het hele jaar worden gebruikt, bij andere testlocaties in Noord- en Zuid-Europa zijn er klimaat gerelateerde beperkingen.

Beroepsbevolking

De gemeente Noordoostpolder is de sterkste werkgemeente van de regio. De werkgelegenheid wordt met name gekenmerkt door de sectoren agro & food, de glastuinbouw en de composieten. Noordoostpolder moet de komende jaren ondanks de groeiende economie rekening blijven houden met een tekort aan

gekwalficeerde krachten en een krimp van de bevolking, sterke ontgroening en vergrijzing en een afname van de potentiële beroepsbevolking.

Multidisciplinaire kennis

Op de locatie bij Marknesse is ook het Nederlands Lucht- en Ruimtelaboratorium (NLR) gevestigd. Dat is de kennisorganisatie voor het identificeren, ontwikkelen en toepassen van geavanceerde technologische kennis op het gebied van lucht- en ruimtevaart. De combinatie van het MITC en de NLR biedt volop kansen voor synergie. Er zijn mogelijkheden om samen te werken bij de ontwikkeling van testmethoden, door het uitwisselen van personeel en expertise. Daarnaast zijn er mogelijkheden voor het faciliteren van start-ups en scale-ups en het gebruiken van financieringsinstrumenten. Op het terrein van de NLR is ook de Duits-Nederlandse Windtunnels (DNW) gevestigd waarin de luchtweerstand van voertuigen getest kan worden.

Het kantelpunt

De regio ziet het als uitdaging om met het MITC een nieuw innovatief cluster te ontwikkelen en als vliegwiel te laten dienen voor de economie. Het brengt nieuwe hoogwaardige werkgelegenheid voor de regio. Het realiseren van een topinstituut en de groei van het innovatieve bedrijfsleven laten een gedeelde ambitie zien waaraan we gezamenlijk moeten werken. Zo maakt Flevoland onderdeel uit van Nederland Testland Smart Mobility, faciliteert een topinstituut van Nederland en Europa en ontwikkelt een innovatieve, groeiende economie. Het is nu noodzaak om het momentum te pakken voor het realiseren van het MITC in Noordelijk Flevoland en de knelpunten die dit in de weg staan op te lossen.

Knelpunt 1: Ruimtelijke barrières

Naar de keuze voor een nieuwe locatie voor het testcentrum is uitgebreid onderzoek gedaan. De Rijksoverheid (RWS en RDW) heeft als voorkeurslocatie Marknesse in Flevoland voor het verplaatsen van het testcentrum van de RDW. Dit biedt voor zowel RDW en RWS de mogelijkheid om samenwerkingen aan te gaan op de connectiviteit tussen voertuig en infrastructuur. De regio deelt deze ambitie vanuit de opgave om in Noordelijk Flevoland hoogwaardige werkgelegenheid te realiseren en zo de verwachte krimp van de bevolking en de afname van de beroepsbevolking om te buigen. Het multiplier effect van de komst van het MITC zal moeten zijn een verbreed innovatief ondernemersklimaat, een hoogwaardiger arbeidsaanbod, een beter opgeleide beroepsbevolking om zo goed opgeleide inwoners van Noordelijk Flevoland perspectief te bieden. Dit betekent dat met enkel de vervanging van het bestaande testcentrum (fase 1) en de verlenging van de kombaan en de aanleg van de parallelbaan (fase 2) op de locatie Marknesse niet de beoogde economische structuurversterking voor de regio kan worden bereikt. Het realiseren van de vervolgfases (DigiCity en onderzoeks- en informatiedatacenter) is een voorwaarde om het beoogde multiplier effect te verkrijgen.

De ruimtelijke inpassing van het MITC is complex (o.a. de grondposities en de PAS). Er zal eerst een definitieve keuze voor de verplaatsing van het huidige testcentrum van het Dienst Wegverkeer (RDW) in Lelystad naar het Nationaal Lucht- en Ruimtelaboratorium (NLR) in Marknesse gemaakt moeten worden voordat het concept van het MITC verder uitgewerkt kan worden.

Knelpunt 2: Vliegwiel innovatie hapert

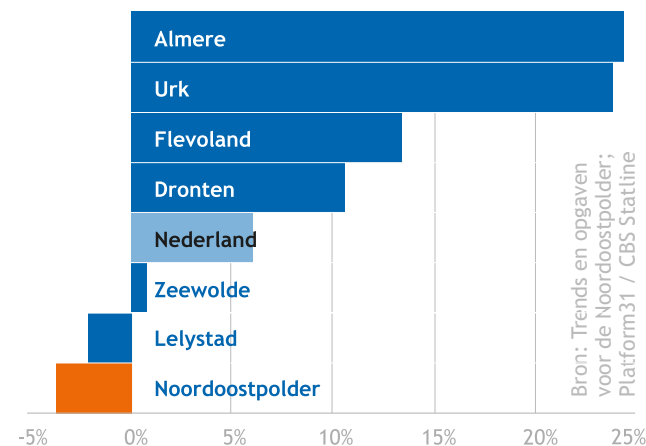
In de Noordoostpolder ontwikkelen ondernemers voortdurend innovatieve producten en passen vernieuwende technologie toe. Wet- en regelgeving wordt bij deze innovaties vaak als een belemmering ervaren. Het bieden van wettelijke experimenteerruimte en proeftuinen voor innovatieve bedrijven is op dit moment te beperkt. Daarnaast werken het (MKB) bedrijfsleven, onderwijs en kenniscentra en overheid samen en benutten elkaars kracht, zoals bij de cluster glastuinbouw, het Agrofoodcluster, de composietencluster CompoWorld en de clustervorming rondom het Living Lab Electric Flight van de NLR. Hierbij is de cross-sectorale samenwerking tussen bedrijven, overheid, kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen binnen en buiten de regio beperkt. Dit kan het vliegwiel voor innovatie en dus de economische groei tot stilstand brengen.

Knelpunt 3: Mismatch op de arbeidsmarkt

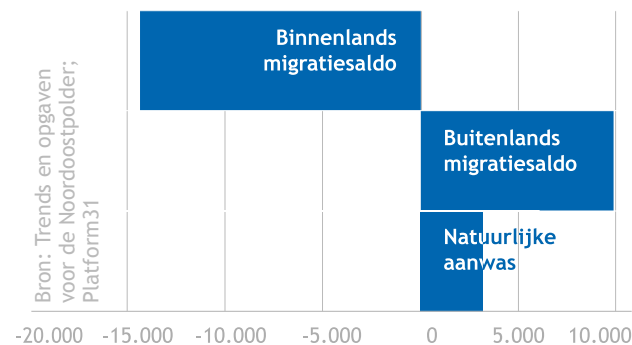
De kracht van de gemeente Noordoostpolder als werkgemeente wordt bedreigd door de verwachte krimp van de bevolking, een sterke ontgroening en vergrijzing met als gevolg een krimp van de potentiële beroepsbevolking. De verwachte krimp van de bevolking in de gemeente Noordoostpolder wijkt sterk af van de verwachte sterke groei in de nabuurgemeente Urk. Dit heeft vooral te maken met een negatief binnenlands migratiesaldo. De bevolking neemt op termijn af doordat er per saldo meer inwoners vertrekken naar andere gemeenten dan er bijkomen. Daarnaast is er een grote uitgaande pendel. Het ontbreken van passend

werk is de belangrijkste reden om niet in de gemeente Noordoostpolder te werken. Er is dus sprake van een mismatch op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat de regio een opgave heeft om samen met het bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheid te investeren in kennis en scholing van de beroepsbevolking en in te zetten op het behouden en aantrekken van (hoger opgeleid) talent.

Prognose bevolking gemeente Noordoostpolder

Prognose hoog negatief binnenlands migratiesaldo gemeente Noordoostpolder

Aan het werk via drie programmalijnen

Programmalijn 1: Fysieke omgeving

Bereikbaarheid en doorstroming, Aanleg & onderhoud wegen, Slimmer benutten van bestaande infrastructuur, Nieuwe aanpak bereikbaarheid (ITS), Wet- en regelgeving aanpassen zelfrijdende voertuigen, Realisatie R&D en testcentrum hyperloop innovatieve vervoersmodaliteit

Gezien de complexiteit rondom de ruimtelijke inpassing (belemmeringen in wet- en regelgeving rondom veiligheid, milieu, water, natuur, programmatische aanpak stikstof en grondverwerving) bij de realisatie van het MITC, is het noodzaak dat de overheden intensiever gezamenlijk optreden om deze barrières te overwinnen.

Programmalijn 2: Innovatie

Veiligheid (onafhankelijk test- en keuringscentrum), Innovatie (Nederland Testland Smart Mobility, Connecting Mobility, Nationale Wetenschapsagenda, Smart ICT agenda), Cyber security, Duurzaamheid (Mobility as a Service (MaaS), Elektrische voertuigen goed laadinfrastructuur)

De regio zet in op het stimuleren van crossovers met andere sectoren en het faciliteren van de samenwerking tussen bedrijven, overheid, kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen binnen en buiten de regio. Alleen dan kan de innovatiekracht en concurrentiepositie van Noordelijk Flevoland blijvend worden versterkt.

Programmalijn 3: Talent

Human Capital agenda, MKB Actieplan: Techniek Pact, Imago & Instroombevordering, Nationaal Smart City Living Lab

Het MITC in Noordelijk Flevoland als katalysator voor hoogwaardige werkgelegenheid en als aanjager van innovatie voor het bedrijfsleven is voor de regio van groot belang om zo de positie van de gemeente Noordoostpolder als sterke werkgemeente te behouden.

Deze partners werken aan de drie programmaliijnen

Overheid

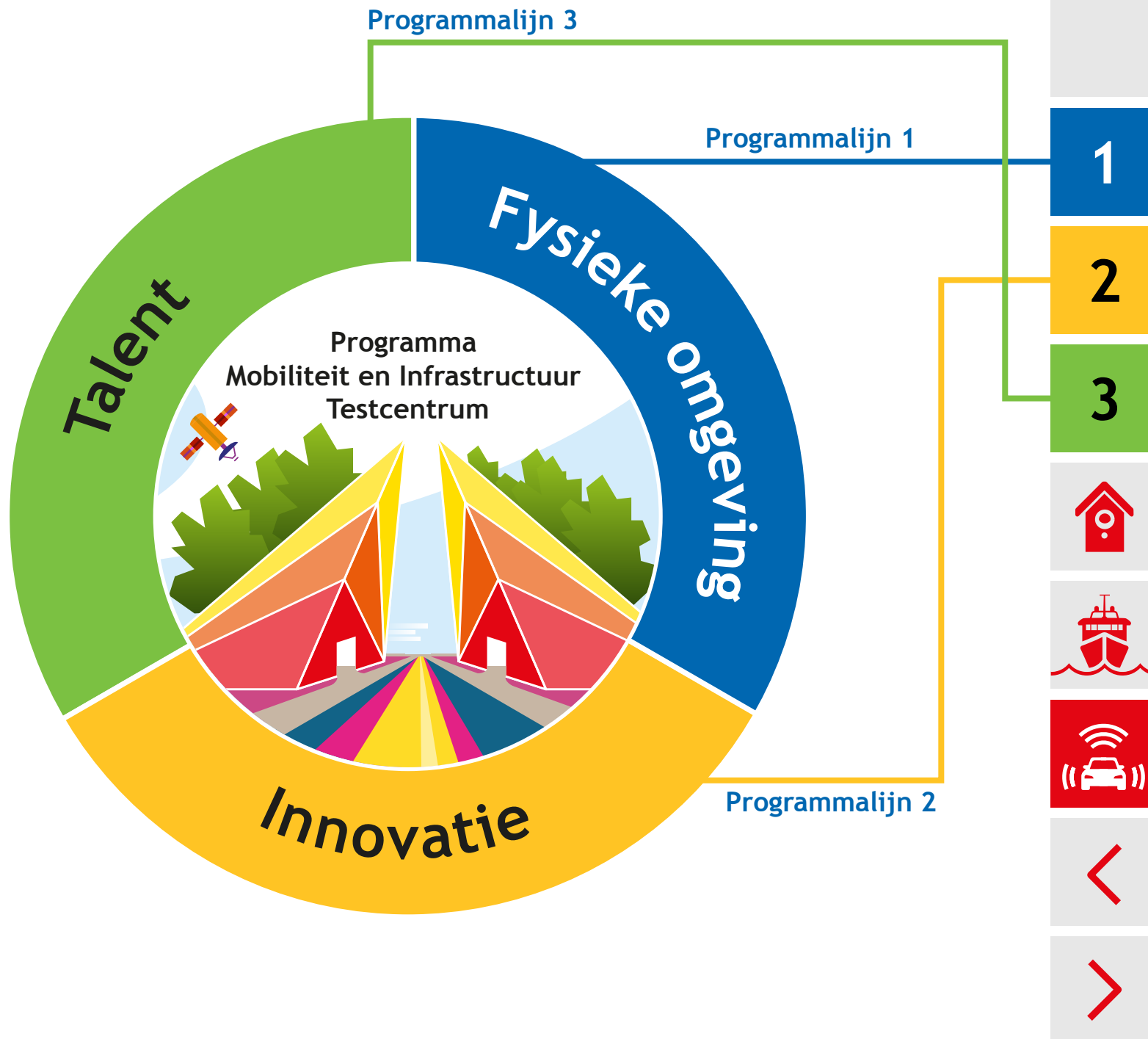
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Defensie
Rijkswaterstaat
Rijksvastgoedbeheer
RDW (Dienst Wegverkeer)
Gemeente Noordoostpolder
Provincie Flevoland
Waterschap Zuiderzeeland
Agentschap Telecom
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
Politieacademie
Nederlands Lucht- en
Ruimtevaartlaboratorium (NLR)

Kennis- en onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen

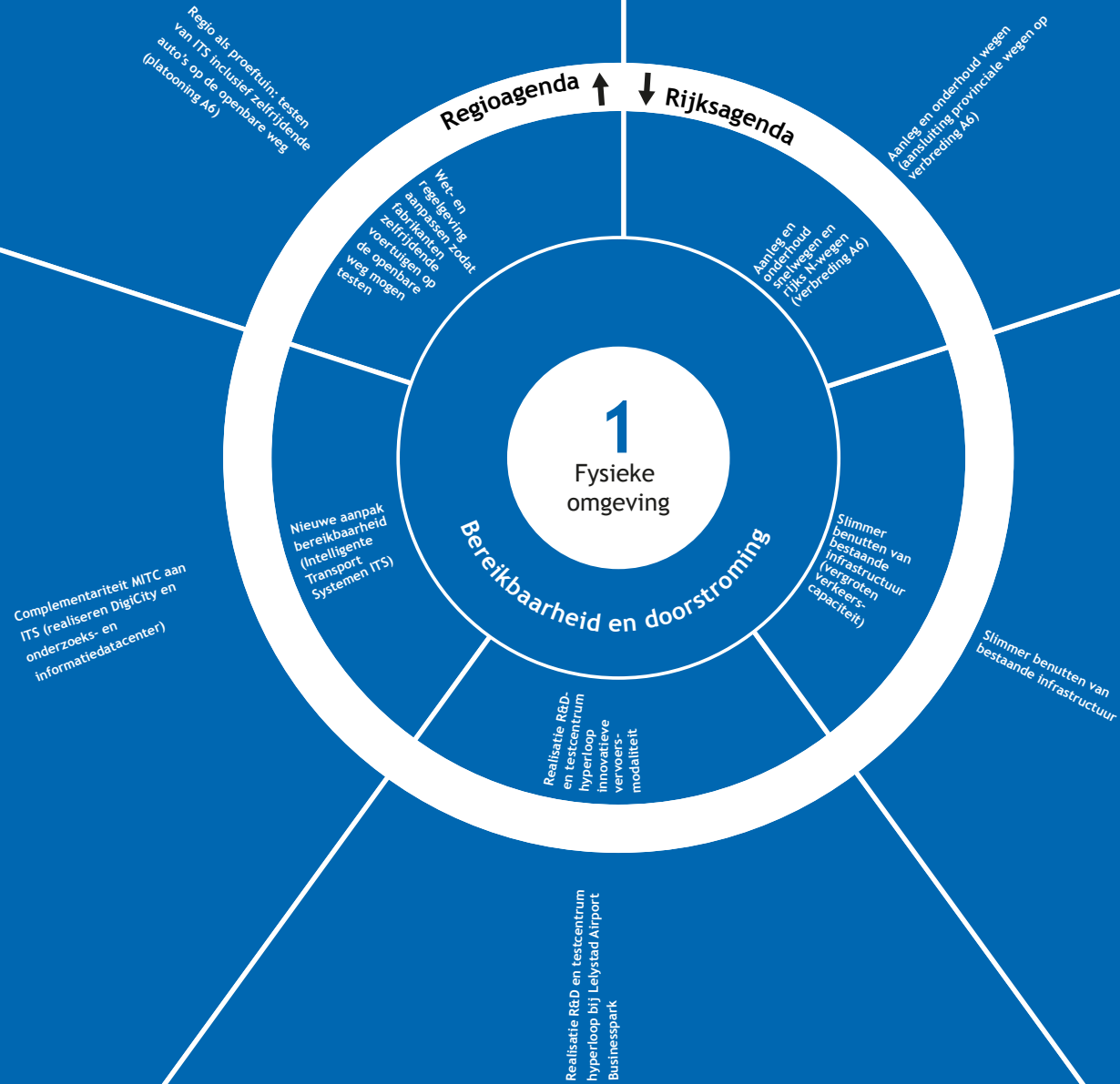
ROC van Flevoland
TU Delft
Stichting Wetenschappelijk Onderzoek
Verkeersveiligheid (SWOV)
Windesheim

Bedrijven

TASS International
Amsterdam Lelystad Airport

Samenwerken aan Fysieke omgeving

1

2

3

Samenwerken aan Fysieke omgeving

Bereikbaarheid en doorstroming				
Aanleg en onderhoud snelwegen en rijks N-wegen (verbreding A6)	Slimmer benutten van bestaande infrastructuur (vergroten verkeerscapaciteit)	Realisatie R&D en testcentrum hyperloop innovatieve vervoersmodaliteit	Nieuwe aanpak bereikbaarheid (Intelligente Transport Systemen ITS)	Wet- en regelgeving aanpassen zodat fabrikanten zelfrijdende voertuigen op de openbare weg mogen testen
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda				
Aanleg en onderhoud wegen (aansluiting provinciale wegen op verbreding A6)	Slimmer benutten van bestaande infrastructuur	Realisatie R&D en testcentrum hyperloop bij Lelystad Airport Businesspark	Complementariteit MITC aan ITS (realiseren DigiCity en onderzoeks- en informatiedatacenter)	Regio als proeftuin: testen van ITS inclusief zelfrijdende auto's op de openbare weg (platooning A6)

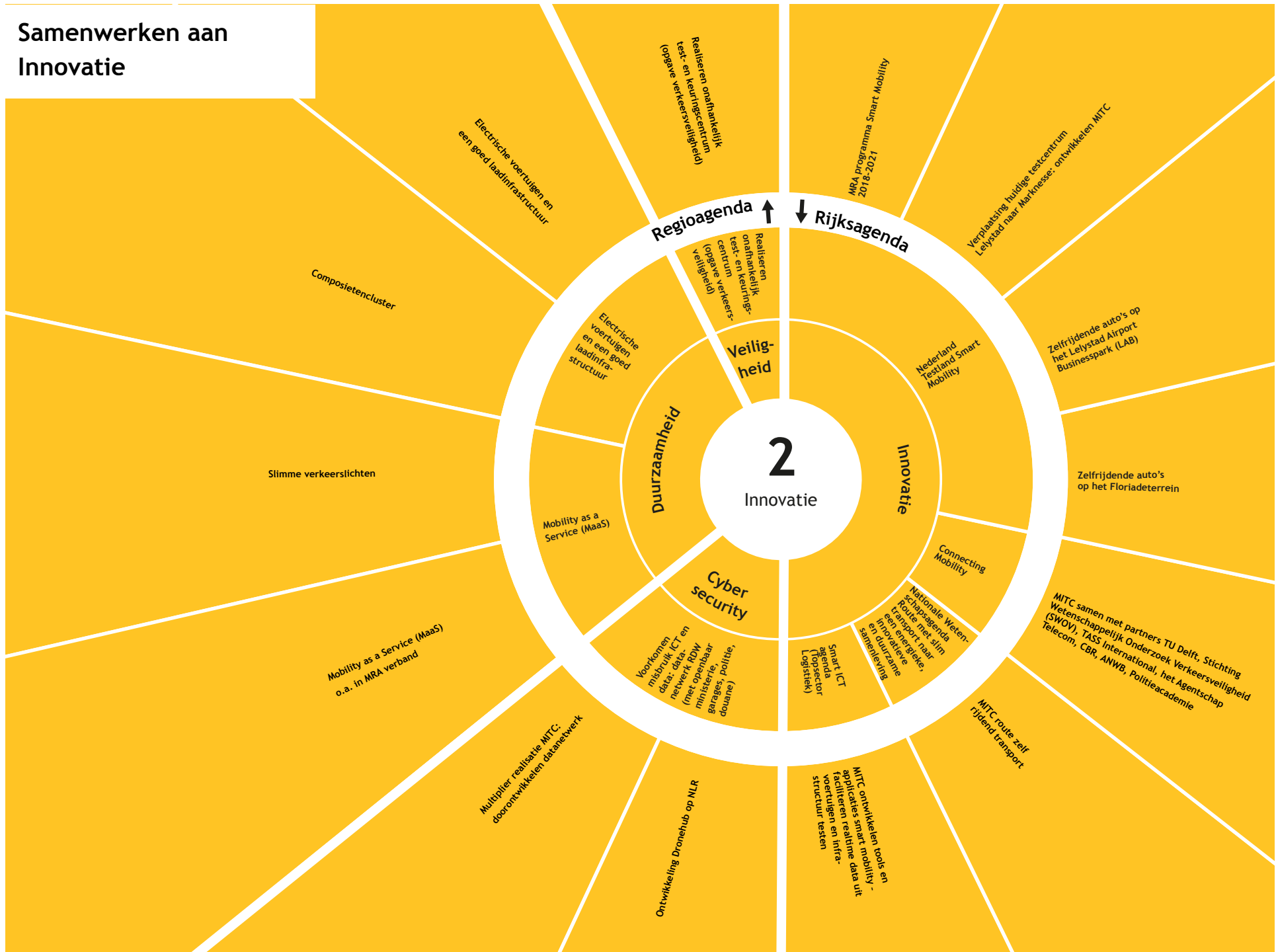
1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

Innovatie						
Nederland Testland Smart Mobility				Connecting Mobility	Nationale Wetenschapsagenda Route met slim transport naar een energieke, innovatieve en duurzame samenleving	Smart ICT agenda (Topsector Logistiek)
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda						
MRA programma Smart Mobility 2018-2021	Verplaatsing huidige testcentrum Lelystad naar Marknesse: ontwikkelen MITC	Zelfrijdende auto's op het Lelystad Airport Businesspark (LAB)	Zelfrijdende auto's op het Floriadeterrein	MITC samen met partners TU Delft, Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV), TASS International, het Agentschap Telecom, CBR, ANWB, Politieacademie	MITC route zelf rijdend transport	MITC ontwikkelen tools en applicaties smart mobility – faciliteren realtime data uit voertuigen en infrastructuur testen

1

2

3

Samenwerken aan Innovatie

Cyber security		Duurzaamheid				Veiligheid
Voorkomen misbruik ICT en data: datanetwerk RDW (met openbaar ministerie, garages, politie, douane)		Mobility as a Service (MaaS)		Electrische voertuigen en een goed laadinfrastructuur		Realiseren onafhankelijk test- en keuringscentrum (opgave verkeersveiligheid)
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda						
Ontwikkeling Dronehub op NLR	Multiplier realisatie MITC: doorontwikkelen datanetwerk	Mobility as a Service (MaaS) o.a. in MRA verband	Slimme verkeerslichten	Composietencluster	Electrische voertuigen en een goed laadinfrastructuur	Realiseren onafhankelijk test- en keuringscentrum (opgave verkeersveiligheid)

1

2

3

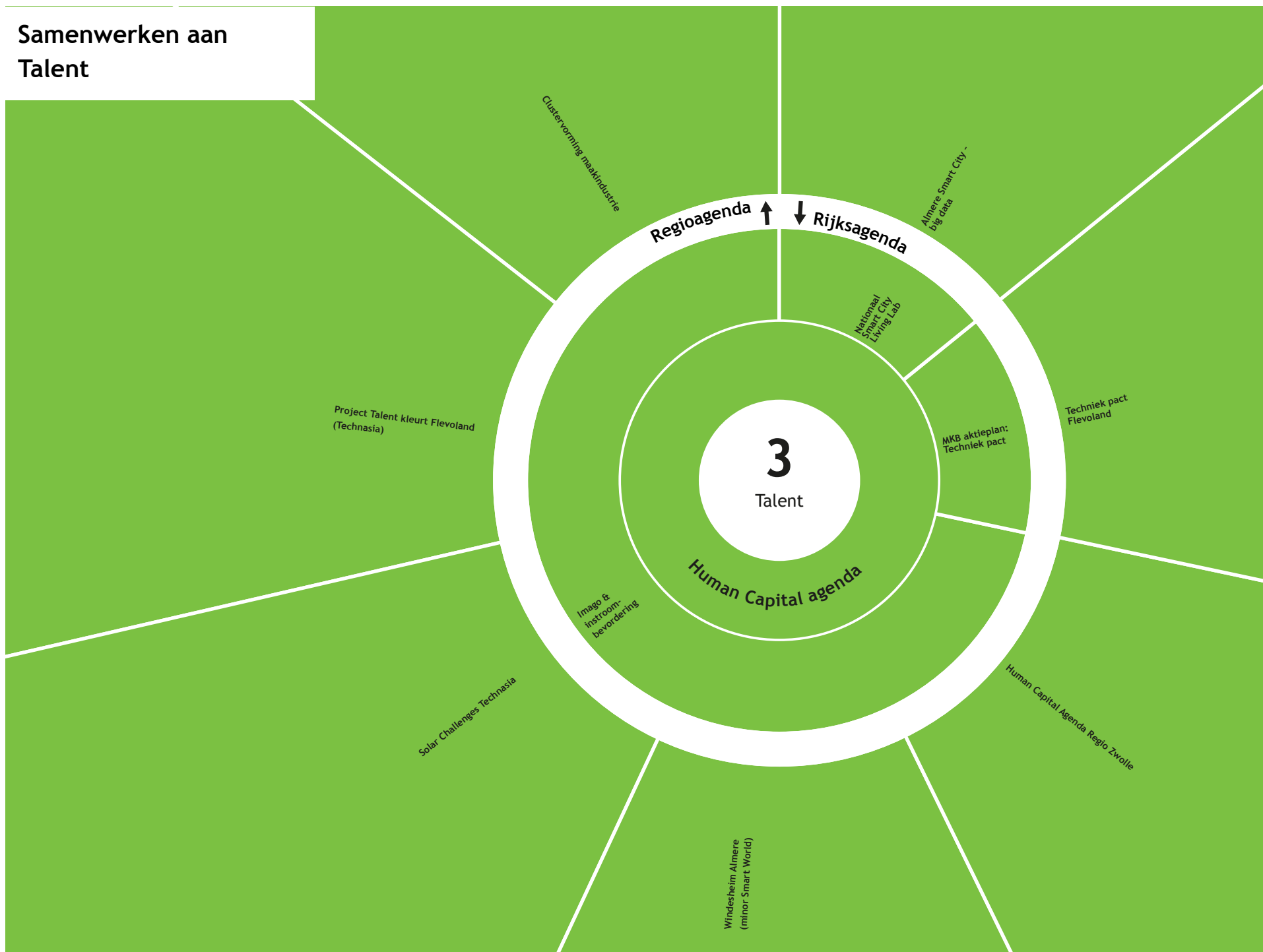

<

>

Samenwerken aan Talent

1

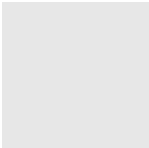
2

3

Samenwerken aan Talent

Human Capital agenda						
Nationaal Smart City Living Lab	MKB actieplan: Techniek pact	Imago & instroombevordering				
Rijksagenda ↑ ↓ Regioagenda						
Almere Smart City – big data	Techniek pact Flevoland	Human Capital Agenda Regio Zwolle	Windesheim Almere (minor Smart World)	Solar Challenges Technasia	Project Talent kleurt Flevoland (Technasia)	Clustervorming maakindustrie

Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

De regio ziet het als uitdaging om met het MITC een nieuw innovatief cluster te ontwikkelen en als vliegwiel te laten dienen voor de economie in Noordelijk Flevoland. Noordelijk Flevoland moet de komende jaren rekening blijven houden met een krimp van de bevolking en een tekort aan gekwalificeerde krachten, sterke ontgroening en vergrijzing en een afname van de potentiële beroepsbevolking. De komst van het MITC is van groot belang om deze tendens te keren. Het brengt nieuwe hoogwaardige werkgelegenheid voor de regio. Het realiseren van een topinstituut en de groei van het innovatieve bedrijfsleven laten een gedeelde ambitie zien waaraan we gezamenlijk moeten werken. Zo maakt Flevoland onderdeel uit van Nederland Testland Smart Mobility, faciliteert een topinstituut van Nederland en Europa en ontwikkelt een innovatieve, groeiende economie.

Programmalijn 1 Fysieke omgeving

- > Het maken van een definitieve keuze voor de verplaatsing van het huidige testcentrum van het Dienst Wegverkeer (RDW) in Lelystad naar het Nationaal Lucht- en Ruimtelaboratorium (NLR) in Marknesse;
- > Te kiezen bij het nieuw te bouwen testcentrum voor het nieuwe concept Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum fase 1, 2 en 3;
- > Opnemen van het MITC voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma van het Rijksvastgoedbedrijf. De maatschappelijk meerwaarde van het Rijksvastgoed inzetten als katalysator voor de ontwikkeling van het MITC.

Programmalijn 2 Innovatie

- > Koppelen Rijksprogramma Smart Mobility met het MITC. Voor de uitvoering vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering;
- > Faciliteren Flevoland proeftuin voor smart mobility (o.a. testcentrum voor de hyperloop bij Lelystad Airport Businesspark, A6 testlocatie voor smart mobility op de openbare weg);
- > Introductie, ondersteuning en kennisdeling internationale profilering smart mobility;
- > Bieden van experimenteerruimte smart mobility binnen de huidige wetgeving bij innovaties.

Programmalijn 3 Talent

- > Opzetten van onderwijs en onderzoek netwerken tussen MITC en mbo, hbo en wo, waarin fase 3 gaat functioneren als fieldlab (groeistrategie);
- > Uitbouwen van netwerk kenniswerkers en studenten van binnen en buiten de regio.

Samenvatting Regio Deal Noordelijk Flevoland

Aanpak

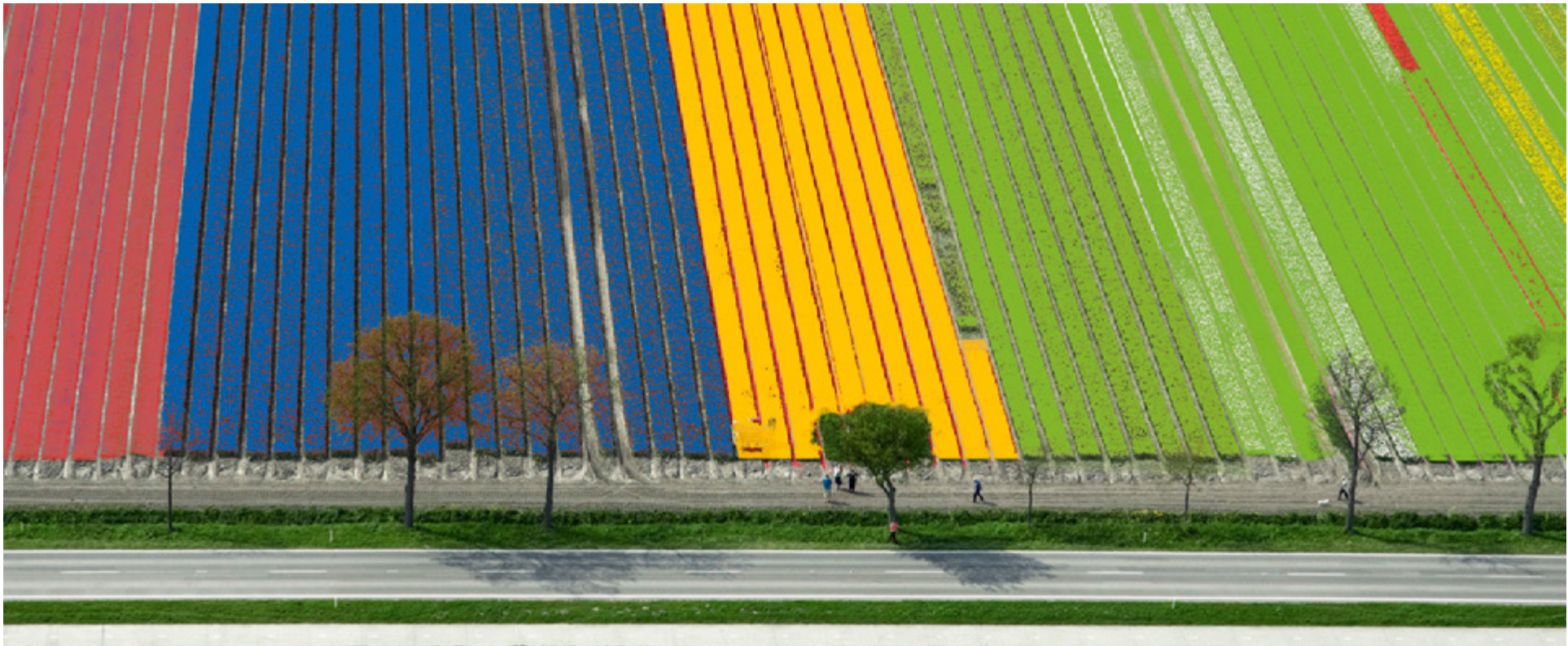
Flevoland wil samen met het Rijk werken aan een tweetal programma's in Noordelijk Flevoland met een specifieke meervoudige ontwikkelopgave. De programma's Maritiem Cluster Urk en Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum dragen specifiek bij aan nationale en regionale ambities en vragen om urgentie voor intensivering van de samenwerking. Zo wordt de toppositie van Nederland en de regio versterkt. De programma's zijn van groot belang voor evenwichtige economische groei en positieve ontwikkeling van welvaart en welzijn in Noordelijk Flevoland.

Om de Rijks- en regioambities van beide programma's te realiseren, wordt een aanzet gegeven voor een programmatisch arrangement. Per programma wordt aangegeven wat de gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven zijn en waar de knelpunten liggen. Vervolgens wordt langs drie programmalijnen (fysieke omgeving, innovatie en talent) inzichtelijk gemaakt waar Rijk en regio nu aan werken, waar kansen liggen om de samenwerking te intensiveren en welke extra investeringen nodig zijn om zo gebiedsgericht de knelpunten op te lossen.

Bij samenwerking horen afspraken met partners over het programmatisch arrangement met bijbehorend investeringsprogramma (€ 180,5 miljoen). De regionale

partners (publiek en privaat) hebben de ambitie om voor de komende jaren samen met het Rijk te investeren in de twee programma's in Noordelijk Flevoland. De regio doet met deze Regio Deal een beroep op een financiële bijdrage van € 25 miljoen uit de Regio Envelop van het Rijk.

Bij de invulling van de governance van de Regio Deal wordt uitgegaan van: gezamenlijke verantwoordelijkheid waarin alle partners vertegenwoordigd zijn, een open en transparant proces, triple-helix samenwerking, adaptief programma en één budget voor het realiseren van de ambities voor de Regio Deal. Dit betekent dat de huidige programmastructuur van beide deelopgaven zal opgaan in een nieuwe governancestructuur.

Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Maritiem Cluster Urk

Programmalijn 1 Fysieke omgeving	Programmalijn 2 Innovatie	Programmalijn 3 Talent
> Opnemen van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma voor het Rijksvastgoedbedrijf Het Rijksvastgoed inzetten als katalysator voor de ontwikkeling van de buitendijkse haven waar de regiopartners gezamenlijk optrekken (oplossen grondproblematiek buitendijkse haven); > Meewerken aan de verbreding sluis Kornwerderzand. Een bredere sluis is voor Friesland, Overijssel en Flevoland (maritiem Lelystad en Urk) van groot economisch belang; > Kansen pakken voor klimaatadaptie met Rijksprogramma HWBP; > Voor de aanpak problematiek IJsselmeervisserij vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop	> Koppelen rijk Maritieme Strategie – Maritieme Agenda met de regionale Maritieme Agenda. Voor de uitvoering vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering; > Introductie, ondersteuning en kennisdeling internationale profilering Maritiem Cluster (inclusief handelsmissies); > Bieden van experimenteerruimte op nautisch en maritiem gebied binnen de huidige wetgeving bij innovaties;	> Koppelen rijk Maritieme Strategie – Maritieme Agenda met de regionale Maritieme Agenda; > Het accommoderen van de Maritieme Kenniskamer en de Yacht Builders Academy; > Uitbreiding van het MKB Actieplan: Techniek Pact – Techniek Pact Flevoland; > Ondersteuning internationalisering nautisch en maritiem onderwijs; > Uitbouwen netwerk kenniswerkers en studenten van buiten de regio; > Voor de uitvoering van de programmalijn Talent vraagt de regio een bijdrage van € 10 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering.

Wat vraagt de regio aan het Rijk voor het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum

Programmalijn 1 Fysieke omgeving	Programmalijn 2 Innovatie	Programmalijn 3 Talent
> Het maken van een definitieve keuze voor de verplaatsing van het huidige testcentrum van het Dienst Wegverkeer (RDW) in Lelystad naar het Nationaal Lucht- en Ruimtelaboratorium (NLR) in Marknesse; > Te kiezen bij het nieuw te bouwen testcentrum voor het nieuwe concept Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum fase 1, 2 en 3; > Opnemen van het MITC voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma van het Rijksvastgoedbedrijf. De maatschappelijk meerwaarde van het Rijksvastgoed inzetten als katalysator voor de ontwikkeling van het MITC.	> Koppelen Rijksprogramma Smart Mobility met het MITC. Voor de uitvoering vraagt de regio een bijdrage van € 5 miljoen uit de Regio Envelop als cofinanciering; > Faciliteren Flevoland proeftuin voor smart mobility (o.a. testcentrum voor de hyperloop bij Lelystad Airport Businesspark, A6 testlocatie voor smart mobility op de openbare weg); > Introductie, ondersteuning en kennisdeling internationale profilering smart mobility; > Bieden van experimenteerruimte smart mobility binnen de huidige wetgeving bij innovaties.	> Opzetten van onderwijs en onderzoek netwerken tussen MITC en mbo, hbo en wo, waarin fase 3 gaat functioneren als fieldlab (groeistrategie); > Uitbouwen van netwerk kenniswerkers en studenten van binnen en buiten de regio.

De private en publieke investeringen van beide programma's hebben betrekking op de aanbodzijde van de economie (ruimtelijke economische structuurversterking). Door de gezamenlijke inzet van de partners en de investeringen wordt de productiecapaciteit innovatiever en groter, neemt het aantal arbeidsplaatsen toe en verbreedt de beroepsbevolking in Noordelijk Flevoland. Dit draagt structureel bij aan een evenwichtige economische groei en positieve ontwikkeling van welvaart en welzijn in Noordelijk Flevoland.

Concept Investeringsprogramma Regio Deal Noordelijk Flevoland 2019-2022

De regionale partners (publiek en privaot) hebben de ambitie om voor de komende jaren samen met het Rijk te investeren in de twee programma's in Noordelijk Flevoland, waarbij de regio een beroep doet op een financiële bijdrage van € 25 miljoen uit de Regio Envelop van het Rijk.

	Regio				Totaal Regio	Rijk Ministerie van:								Totaal Rijk	Europa		Totaal Regio en Rijk
	Provincie	Gemeente	Bedrijven*1	"Onderwijs/Onderzoek"		I&W		BZK&K RvB	OC&W	EZK	"LNV Regio Envelop"				EFRO	DG Connect	
Project Maritiem Cluster Urk																	
Programmalijn 1: Fysieke omgeving	35.000	15.000	80.000		130.000			PM*2			5.000*3			5.000			135.000
Programmalijn 2: Innovatie	3.000		5.000		8.000	PM				PM	5.000			5.000	PM		13.000
Programmalijn 3: Talent	2.000	500	1.000	1.000	4.500				PM		10.000			10.000			14.500
Totaal Maritiem Cluster Urk	40.000	15.500	86.000	1.000	142.500						20.000			20.000			162.500
Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum						I&W RWS	Defensie	BZK&K RvB	OC&W	EZK	"LNV Regio Envelop"	RDW	NLR		EFRO	DG Connect	
Programmalijn 1: Fysieke omgeving	4.500	2.000			6.500	PM		PM*5					PM*4				6.500
Programmalijn 2: Innovatie				5.000	5.000						5.000			5.000	PM	PM	10.000
Programmalijn 3: Talent	1.000	200		300	1.500				PM								1.500
Totaal MITC	5.500	2.200		5.300	13.000						5.000			5.000			18.000
Totale investeringen	45.500	17.700	86.000	6.300	155.500						25.000			25.000			180.500

x € 1.000

*1 MSNF: € 50 miljoen / Bedrijventerrein: € 30 miljoen

*2 De buitendijkse haven aanmelden voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma van het Rijksvastgoedbedrijf

*3 IJsselmeervisserij

*4 Inclusief bijdrage Schiphol

*5 Het MITC aanmelden voor de eerste tranche van het Regionaal Ontwikkelprogramma van het Rijksvastgoedbedrijf

Bronnenlijst

Rijksoverheid

De Nederlandse Maritieme Strategie 2015 – 2025
januari 2015

Smart Mobility,
Bouwen aan een nieuw tijdperk op onze wegen
oktober 2016

Agenda IJsselmeergebied 2050,
Krachten bundelen voor het Blauwe Hart
mei 2018

Provincie Flevoland

College uitvoeringsprogramma Flevoland 2015 – 2019
Innovatief en ondernemend
22 september 2015

Omgevingsvisie Flevoland Straks
Provinciale Staten van de Provincie Flevoland
vastgesteld op 8 november 2017

Economisch programma
Flevoland: Ecosysteem voor ondernemerschap
juli 2016

Win4All Flevoland
Verslag Win4All 12 oktober 2017 interactieve werksessie
Provincie Flevoland

Gemeente Urk

Coalitieakkoord 2018 – 2022, Urk mit Eenkanger
2018

Gemeente Noordoostpolder

Coalitieakkoord 2018 – 2022, Noordoostpolder daagt uit!
2018

European Committee of the Regions

Assessing the exposure of EU27 regions and cities to the
UK's withdrawal from the European Union
14 maart 2018

Brede Welvaartsindicator 2017

Brede welvaart in Nederland: nationaal en regionaal
Universiteit Utrecht, Institutions for Open Societies,
Rabobank

Platform31

Gemeenschappelijke opgaven voor provincie en
gemeenten in Flevoland
Koos van Dijken – Platform31
11 juni 2018

Trends en opgaven voor Urk
Koos van Dijken en Suzanne Bleijenberg – Platform31
4 mei 2018

Trends en opgaven voor Noordoostpolder
Koos van Dijken en Suzanne Bleijenberg – Platform31
23 juni 2018

Nederlandse Organisatie voor toegepast- natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO)

Hyperloop in the Netherlands
augustus 2017

Centraal Bureau voor de Statistiek

StatLine

